

BIVIO 2017

**PODPORTE PROJEKT PRE ĽUDÍ
S MENTÁLNYM POSTIHNUTÍM!**

Ako môžete podporiť dobudovanie Centra Bivio?

Zaslaním dobrovoľného príspevku na číslo účtu 2044883553/0200
IBAN: SK20 0200 0000 0020 4488 3553 SUBASKBX

O projekte:

Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v SR (ZPMP v SR) realizuje projekt s názvom Centrum prípravy a zamestnanosti ľudí s mentálnym postihnutím, ktorý je zameraný na vybudovanie vzdelávaco-rehabilitačného Centra BIVIO pre ľudí s mentálnym postihnutím. Každý, kto prispeje, pomôže ľuďom s mentálnym postihnutím získať pracovné zručnosti a umožní im žiť plnohodnotný život. Váš príspevok bude efektívne použitý na vybudovanie centra, kde sa ľudia s mentálnym postihnutím pripravujú na trh práce a dostanú priestor k sebarealizácii.

THE VELUX FOUNDATIONS
VELUX FONDEN & VELUX FONDEN

Viac informácií na www.bivio.sk

ZPMP v SR

ZPMP v SR, Štúrova 6, 811 02 Bratislava, tel.: 02/63814968
e-mail: zpmpvsr@zpmpvsr.sk, www.zpmpvsr.sk

INFORMÁCIE ZPMP v SR 5-6/2017

Združenie na pomoc ľuďom
s mentálnym postihnutím v SR

ZPMP v SR

**téma:
kultúrne aktivity**

Objednávka INFORMÁCIÍ ZPMP na rok 2018

Milí čitatelia,
aj v roku 2018 si môžete objednať časopis **Informácie ZPMP v SR**, ako aj časopis **To sme my**. Vyplňte túto objednávku a zašlite nám ju na adresu:
Republiková centrála ZPMP v SR, Štúrova 6, 811 02 Bratislava. Dobrovoľný príspevok je 10 €. Ďakujeme!

Záväzne si objednávam časopis Informácie ZPMP v SR na rok 2018

Meno, priezvisko:

Adresa (telefónne číslo):

Číslo mi posielajte na adresu (iba ak sa líši):

Objednávam si viac výtlačkov (napíšte počet)

Dátum a podpis objednávateľa

Dobrovoľný príspevok možno uhradiť: prevodom na účet poukážkou typu U na pošte

Číslo účtu: SK5502000000000140534012 / Variabilný symbol: 60418

ĎAKUJEME SPOLUPRACOVNÍKOM A PARTNEROM NAŠICH PROJEKTOV

 MINISTERSTVO KULTÚRY SLOVENSKEJ REPUBLIKY	 MINISTERSTVO PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY SLOVENSKEJ REPUBLIKY	 MINISTERSTVO SPRAVODLIVOSTI SLOVENSKEJ REPUBLIKY	 ÚRAD VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY	 THE VELUX FOUNDATIONS VILLUM FONDEN & VELUX FONDEN
 KPM	 Istropolitana Agency The Storytelling Agency	 VEOLIA	 AVON the company for women	 FaxCOPY
 Pravda	 Pravda.sk	 BRAMAC	 KNAUF INSULATION	 BAUHAUS
 Nadácia ESET	 BRATISLAVSKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ	 BRATISLAVA	 PETRALKA	 nadácia pontis
 DARUJME.sk	 Nadácia Orange	 TA3 NADÁCIA	 NADÁCIA GRANVIA	 Premac NÁPADY Z BETÓNU ČLEN SKUPINY CRH

2 / Úvodník

• PhDr. Stefi Nováková

3 – 14 / Téma: Kultúrne aktivity

Kultúrou ku zvyšovaniu uvedomenia a k sebarealizácii • PhDr. Iveta Mišová

Kultúrne aktivity ZPMP v Komárne • Mgr. Iveta Šoóková

Mílniky zo života ZPMP v Dunajskej Strede • Agnesa Cséfalvay

V Malackách sme sa presadili – bývame, vyrábame, predávame • Mgr. Jana Oravcová

Sociálne divadlo Hopi hope • Mgr. Peter Kalmár

20. výročie založenia ZPMP v Štúrove • Terézia Szücssová

Slávnostná udalosť – 25. výročie založenia ZPMP Nové Zámky a 10. výročie vzniku našej školy • Mgr. Anita Nagyová

Výtvarný salón ZPMP, aj my sme spolupracovali • Ing. Mgr. Žaneta Matúšová

Tešia sa a naozaj – cez farby „rozprávajú“, čo cítia • Mgr. Renata Frešová

15 – 22 / Farby života

23 / Valné zhromaždenie ZPMP v SR

• PhDr. Iveta Mišová

24 / Ľudské práva

Progresívny nález Ústavného súdu v oblasti volebného práva • JUDr. Zuzana Stavrovská

26 / Vraciame sa k téme predsudkov

Ľudské práva ľudí s mentálnym postihnutím • PhDr. Iveta Mišová

Môj názor • Elena Kopalová

Služba sexuálnej asistencie – sme na Slovensku pripravení začať premýšľať? • Mgr. Petra Slováková

29 / Sociálne služby

Naplniť svoje dni zmysluplnou činnosťou • Mgr. Jana Pondušová

Aj my sme súčasťou rodiny • Mgr. Ivona Malinovská, Mgr. Barbora Stročková

33 / Správy z centrály

36 / Ďakujeme

Milí čitatelia,

určite to poznáte tiež: z každej strany počúvam... ako všetko hrozne rýchlo letí... ako v pondelok ráno ideme do práce a hneď je aj piatok... ako po začiatku školského roka hneď prídu Vianoce, a tak podobne. Naše okolie, v ktorom sa pohybujeme a žijeme, tomu všetkému napomáha. V októbri sú obchody plné vianočných ozdôb, reklama na nás tlačí, či už máme kúpené darčeky a vyvoláva v nás spotrebiteľoch stres a hystériu, že my ešte nič nemáme kúpené. Keď sa k tomu pridá kolegyňa v práci, ktorá povie že už má všetko nakúpené, panika rastie. V sobotu vidíte tri susedy umývať okná a vás to ešte len čaká, no katastrofa. Ponáhľame sa, naháňame sa, utekáme... ale nič viac aj tak nestíhame. Chystáme sa na veľké vianočné upratovanie, ale najprv by sme si mohli a mali urobiť poriadok v hlave a v hodnotách. Zastavme sa a spomaľme na chvíľu. Upečme pred Vianocami menej koláčikov, ale pečme ich spoločne s deťmi či vnukmi. Urobme si z pečenia rodinnú zábavu, a nie stres. Dôležité je, aby sme trávili viac času spolu, mali by sme viac chodiť na prechádzky, udržiavať si duševnú pohodu a zostať zdraví. Zamyslime sa ako zmeníme toto, čo urobíme pre seba, svoje zdravie a svoju rodinu.

A potom si sadnime k vianočnému číslu *Informácií*, dajme si kávičku a koláčik a v pohode si prečítajme, čo je nové a čomu dôležitému sa treba v našej oblasti venovať.

Prajem vám všetkým pohodové adventné, vianočné aj všedné dni. Menej sa naháňajme a viac si užívajme náš bežný každodenný život. Sľubujem, že začnem od seba.

PhDr. Stefi Nováková

Kultúrne aktivity

Kultúrne aktivity ľudí s mentálnym postihnutím, pod týmto názvom sa konala v Bratislave 28. – 29. septembra celoslovenská konferencia s medzinárodnou účasťou. Cieľom konferencie bolo poskytnúť účastníkom a ľuďom, ktorí aktívne podporujú kultúrne aktivity ľudí s mentálnym postihnutím, priestor na zdieľanie informácií a skúseností, na nadviazanie nových kontaktov a na sieťovanie. Prínosom konferencie bola možnosť prezentovať rôznorodosť kultúrnych aktivít pre ľudí s mentálnym postihnutím na Slovensku a vzájomne sa inšpirovať. Občianske združenia, neziskové organizácie zo Slovenska, Česka, Poľska a Talianska sa prezentovali aktivitami, ktoré realizujú pre ľudí s mentálnym postihnutím v oblasti voľného času s dôrazom na umeleckú činnosť – maľovanie, fotografia, práca s hlinou, tanec, hudba, spev, divadlo, ručné práce a pod. Súčasťou konferencie bolo tzv. Trhoviisko možností na ukážky tvorivých činností a hotových výrobkov.

Kultúrou k zvyšovaniu uvedomenia a k sebarealizácii

Umenie je oblasťou, ktorá stiera akékoľvek rozdiely medzi ľuďmi a poskytuje možnosť získať na veci nový pohľad. Umenie otvára brány do sveta, kde nezáleží na tom, či človek má postihnutie, alebo nie. Je oblasťou, kde môžu excelovať aj ľudia bežne čeliaci podceňovaniu, stigmatizovaniu, o ktorých mnohí tvrdia, že veľa nedokážu. Ak by som túto myšlienku rozvinula, povedala by som, že umenie poskytuje možnosť získať nový pohľad aj na ľudí. Prečo nový pohľad? Na akých ľudí?

Ľudia s mentálnym postihnutím zvyknú v spoločnosti nazývať, že sú „iní“. V čom spočíva táto inakosť? Každé spoločenské obdobie má svoje ideály krásy a hodnoty, ktoré uznáva. V minulosti aj v súčasnosti sú nastavené určité normy, podľa ktorých si ľudia vytvárajú svoje postoje. Byť mladý, krásny, bohatý, zdravý... byť vzdelaný, úspešný, mocný. Mohli by sme vymenúvať veľa rôznych prívlastkov. Mohli by sme analyzovať, aký obraz o človeku vytvárajú médiá, masmédiá, čo je „in“, či „čo sa nosí“ alebo „patrí“? Koľko obmedzení majú postavených týmito tzv. normami ľudia s mentálnym postihnutím, ak ich začneme porovnávať s ideálmi krásy a úspešnosti. Väčšina zdravotných postihnutí prináša so sebou aj určité fyzické symptómy,

znaky. Nemať všetko súmerné, krásne znamená odlišovať sa. Mať určité limity, ktoré človeku zabránia dosiahnuť určité vzdelanie, urobiť istú kariéru v zamestnaní, byť úspešným, znamená odlišovať sa. Nedosiahneš normu? Si normálny? Spoločnosť nastavila určité normy a je nesmierne ťažké zmeniť tento uhol pohľadu.

Pritom každý človek, aj ten s mentálnym postihnutím, je jedinečný subjekt s charakteristickými osobnými črtami. Nik nie je dokonalý a v mnohých veciach potrebujeme väčšiu či menšiu podporu. Napriek tomu väčšina z nás predsa patrí k tým šťastnejším, na ktorých nik neukazuje prstom ako na „viac iných“. Ľudia s mentálnym postihnutím neraz po celý svoj život čelia nálepkovaniu a negatívnym očakávaniam.

Môžeme sa zhodnúť na tom, že sú veľmi rôznorodou skupinou. Spravidla v určitých veciach potrebujú viac podpory než ľudia bez postihnutia, avšak aj miera podpory sa líši od človeka k človeku.

Ľudia s mentálnym postihnutím túžia rovnako ako ostatní členovia spoločnosti po rešpekte, uznaní, po sebarealizácii, chcú mať zaujímavú prácu, ktorá ich baví,

chcú sa vzdelávať, mať partnera a mnoho priateľov, bývať so svojimi blízkymi, tráviť voľný čas podľa svojich predstáv, jednoducho žiť svoj obyčajný ľudský život.

Ako im v tom môže napomôcť každý jeden z nás? Tak, že budeme spoločne rúcať predsudky a zvyšovať povedomie spoločnosti o ľuďoch s mentálnym postihnutím. Že budeme spoločne krok za krokom naplňovať Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím. A nemám ym na mysli len prijímanie nových zákonov či legislatívnych zmien. Často máme dobré zákony, ktoré nevieme akosi pretaviť do praxe. Hovoríme, že implementácia pokrívá. A často sú dôvodom práve predsudky, nedôvera, nechúť dať šance a príležitosti. A pritom sa to dá. Každý jeden človek môže pomôcť meniť našu spoločnosť na lepšiu, každý jeden z nás sa môže stať lepším človekom. Mnohí z nás, dalo by sa povedať, že väčšina, sa snažíme zlepšovať životné podmienky ľudí s mentálnym postihnutím. Každý z nás si môže v duchu položiť otázku a zamyslieť sa, či robí veľa alebo málo, či by nemohol, nevedel, alebo nechcel pomáhať viac meniť postoje ľudí okolo seba. Ľudí, ktorí často z nevedomosti, či pohodlnosti zotrvávajú na svojich zažitých postojoch a často v pozíciách, v ktorých sú, vlastne bránia potrebným zmenám, a tak sťažujú život zraniteľným skupinám.

Je mnoho ciest, možností a návodov, ako to robiť. Je to náš dlhodobý cieľ a týka sa mnohých oblastí života. Môžeme robiť kampane, môžeme publikovať, ukazovať príklady dobrej praxe zo života, alebo sa môžeme rozprávať so susedmi o živote našich detí, o našich radoostiach, ale i trápeniach. A môžeme dať šancu ľuďom s mentálnym postihnutím, aby to oni sami za seba povedali, ukázali, namaľovali, zaspievali, zahrli. Môžeme vyjsť do ulíc a ukázať čo dokážeme. Aj to je jedna z ciest.

ZPMP v SR sa už 37 rokov snaží meniť veci okolo nás. Mnohé sa už podarilo a množstvo práce je stále pred nami. Dnešnou témou konferencie sú kultúrne aktivity a ja som svoj príspevok nazvala Kultúrou k zvyšovaniu uvedomenia a k sebarealizácii. Ako nám môžu tieto aktivity pomôcť ku zmenám? Ilustrujem to na zopár príkladoch našej vlastnej praxe, na projektoch, ktoré si už našli svoje dlhodobé miesto medzi nami.

Deň krivých zrkadiel (DKZ) sme začali realizovať v roku 2005, keď sa konal nultý ročník. Od roku 2006 sa pravidelne každoročne v júni koná v Bratislave a ďalších mestách na Slovensku.

Sme iní, nie horší, chceme žiť s vami, nie vedľa vás! Táto myšlienka je mottom podujatia, ktoré je zamerané na rúcanie predsudkov verejnosti voči ľuďom s mentálnym postihnutím. V tento deň vychádzajú do ulíc a prezentujú sa umelecky svojím talentom alebo iným spôsobom, napr. prostredníctvom vlastnoručne vyrobených výrobkov.

Prečo krivé zrkadlo? Ide o symbol. Keď sa pozrieme do krivého zrkadla, vidíme sa iní... neznamená to však, že to nie sme my. Aj ľudia s mentálnym postihnutím – napriek tomu, že vyzerajú na prvý pohľad iní, neznamená to, že sú horší. To najzaujímavejšie je ukryté vnútri každého. Prostredníctvom symbolického Dňa krivých zrkadiel nastavujeme zrkadlo verejnosti a dávame možnosť nahliadnuť do trochu iného sveta, ale sveta plného lásky.

DKZ je príležitosťou na prezentovanie kultúry ľudí s mentálnym postihnutím, predstavenie toho, čo dokážu urobiť, vyrobiť, aké majú schopnosti. A to pomáha odbúrať predsudky a pozitívne ovplyvňovať postoje verejnosti.

Hlavná motivácia organizovania akcie vyplýva zo samotnej podstaty existencie a misie našej organizácie, pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím a snaha o ich začlenenie.

Deň krivých zrkadiel pomáha pri potieraní prejavov diskriminácie, pomáha pri výchove verejnosti k tolerancii a má za cieľ prispieť k integrácii ľudí s mentálnym postihnutím do spoločnosti. V tomto roku sa konal 12. ročník. Počas tohto obdobia sa do akcie zapojili mnohé združenia v rôznych mestách na Slovensku. Niektoré opakovane, iné len občas. Boli to mestá:

Miesto realizácie: Bratislava, Malacky, Skalica, Dunajská Streda, Vrbové, Nitra, Partizánske, Nové Zámky, Komárno, Liptovský Mikuláš, Poprad, Kežmarok, Stropkov, Krupina, Spišská Nová Ves, Vranov nad Topľou, Košice, Gelnica, Senec, Trenčín, Trnava, Dolný Kubín, Prešov, Tornaľa, Banská Bystrica, Hnúšťa.

Osobne som sa na akcii zúčastnila dvanásťkrát. Reakcie okolia boli vždy pozitívne, nestretla som sa s nevraživosťou či negatívnym nazeraním. Program, obsah, umelci sa menili a menia, podstata však zostáva tá istá. Na čo sme si bohužiaľ museli zvyknúť je, že médiá, najmä televízie, nejavia o túto akciu veľký záujem. Spočiatku, kým to bolo niečo „nové“, prišli z rôznych spravodajstiev, dokonca sme boli párkrát v živom vysielaní, ale ako plyní čas, záujem klesol na minimum. O to viac nás teší záujem ľudí

v komunite, záujem rodín s malými deťmi, ktorí sa zapájajú do našich tvorivých činností počas DKZ a tešia sa s nami. A to je dôležité, lebo tieto deti raz vyrastú a budú to tí, ktorí možno zmenia svoje nazeranie na niečo trochu iné.

Prečo teda Deň krivých zrkadiel? Lebo chceme povedať, že sme tu a žijeme s vami. A meníme povedomie. A zároveň dávame priestor na sebarealizáciu a sebareprezentáciu ľudí s mentálnym postihnutím.

Odlišnou kultúrnou akciou, ktorú realizujeme, avšak s podobnými cieľmi, je **výtvarný salón ZPMP**. Po prvý raz sa konal v roku 1995 a pred niekoľkými dňami sme mali vernisáž 22. ročníka, tentoraz v Trenčíne.

Výtvarný salón ZPMP je súťažnou prehliadkou výtvarných prác. Projekt je špecifický i tým, že je vyvrcholením celoročnej práce a snaženia detí, mladých i starších ľudí s mentálnym postihnutím, ich pedagógov, vychovávateľov, zamestnancov zariadení, ale aj príbuzných.

Podujatie má už dvadsaťdvaročnú tradíciu a históriu. Jej význam potvrdzuje aj fakt, že nad jeho realizáciou pravidelne preberá záštitu minister kultúry SR.

Výtvarný salón je možnosťou predstaviť širokej verejnosti výtvarné nadanie ľudí s mentálnym postihnutím rôzneho veku. Takéto rúcanie bariér medzi týmito dvoma svetmi je jedným zo spôsobov ich zapojenia do života spoločnosti, ich ocenenia a napomáhania k ich sociálnej integrácii.

Prínosom projektu je i skutočnosť, že ľudia s mentálnym postihnutím sú motivovaní k ďalšej umeleckej tvorbe a tvorivému vyjadreniu svojho videnia sveta. To, že ich práce sú vystavené alebo ocenené ich motivuje k ďalšej práci a veľmi sa tešia zo svojich úspechov. Veľmi motivujúco to pôsobí aj pre ich terapeutov a odborníkov, ktorí s nimi vo výtvarnej oblasti spolupracujú. Návštevníci výstav majú možnosť vidieť práce ľudí s mentálnym postihnutím. Majú možnosť precítiť ich vnímanie sveta a možno aj prehodnotiť predsudky, ktoré sú voči nim stále také časté.

Všetky ročníky hodnotíme ako úspešné, pretože súťažné prehliadky prispievajú k inklúzii ľudí s mentálnym postihnutím do spoločnosti. Sme veľmi radi, keď verejnosť ocení ich tvorivosť, talent a cit pre krásu. Výtvarný salón sa teda za roky svojej existencie stal významnou prehliadkou výtvarných schopností a kreativity ľudí s mentálnym postihnutím na celom Slovensku. Do súťaže sa zapojili

stovky ľudí, zariadení, škôl. Do práce poroty sa počas 22 ročníkov zapojilo množstvo akademických maliarov, sochárov a osobností pracujúcich v oblasti umenia. A hoci bol výtvarný salón ZPMP najskôr len doménou Bratislavy, neskôr sme sa rozhodli, že v Bratislave bude každých 5 rokov a po ostatné roky ho organizujeme v spolupráci s našimi členskými organizáciami a ich partnermi v komunite. Tak už uzrel salón svetlo sveta opakovane v Nitre, Trenčíne, Dunajskej Strede, v Malackách, v Pezinku, v Martine, v Poprade i Vranove nad Topľou.

Umenie spája, a to je hlavná myšlienka, ktorou sa ponesie táto konferencia.

PhDr. Iveta Mišová,
riaditeľka Republikovej centrály ZPMP v SR

Kultúrne aktivity ZPMP v Komárne

Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím zriadilo v roku 1998 s pomocou miestnych, samosprávnych a štátnych orgánov Domov sociálnych služieb pre deti a dospelých. Sociálne služby poskytujeme ambulantnou formou. Kapacita zariadenia je stanovená na 20 klientov. Naším poslaním je neustále zvyšovanie kvality života znevýhodnených mladých ľudí v komunitnom spôsobe života v prirodzených podmienkach a zmysluplné vyplnenie ich voľného času.

Regionálne osvetové stredisko v Komárne s finančným príspevom Ministerstva kultúry Slovenskej republiky a tiež s finančnou podporou mesta Komárno pripravilo projekt **Týždeň kultúry – Na ceste s nami...** Bol určený tvorivej verejnosti bez vekového obmedzenia a obyvateľom zariadenia. Ponúkli sme im konštruktívne a tvorivé využitie času pod vedením odborných lektorov so zameraním na *výtvarníctvo, fotografiu, tvorivé dielne a divadelníctvo*. Okrem toho počas celého roka prebehlo 11 tvorivých dielní, ktoré finančne podporilo naše mesto.

Pri tejto príležitosti vznikla vo vestibule Domu Matice slovenskej výstava celého tvorivého týždňa a workshopov vytvorená z diel a fotografií účastníkov projektu. Divadelné predstavenie našich klientov v Dome Matice slovenskej pod názvom *Rozprávka – Ako si Jano po princeznú šiel* zožalo obrovský úspech, herci boli viackrát odmenení potleskom a tešili sa veľkému obdivu. Už tretí rok môžeme s Regionálnym osvetovým strediskom vďaka finančnej podpore Ministerstva kultúry Slovenskej republiky a mesta Komárno pokračovať na projekte *Kreatívne bez bariér III*.

Naším zámerom bolo v období od januára do októbra 2017 usporiadať raz mesačne (10 x) tvorivé dielne s rôznou tematikou. Tvorivé dielne sa konali aj tento rok v priestoroch našej DSS. 10. novembra sme pripravili v Dome Matice slovenskej v Komárne z celého projektu spoločnú výstavu, ktorá bola prístupná verejnosti a súčasťou slávnostného ukončenia bolo aj tanečné vystúpenie pod vedením odborného tanečného garanta Jara Bekra.

Ostatné kultúrne aktivity

- Jesenný deň zdravia v spolupráci s ROS a Základnou školou na Rozmarínovej ulici v Komárne.
- Kultúrne aktivity v spolupráci so zariadením Oazis.
- Capoeira
- Tábory: skautský tábor, a letný tábor v Kováčovej pri Štúrove

Tradičné aktivity:

- Filmový klub spojený s návštevou kina
- DKZ – v spolupráci so ZPMP Nitra spojený s výletom
- Deň detí – organizovaný workshop pre deti v spolupráci s Villa Camarum, n. o.
- Akcie v spolupráci so Slovenským zväzom telesne postihnutých – ples a súťaž talentov pod názvom „Barlička“
- Každoročný koncert organizovaný pre našich klientov v Knižnici Józsefa Szinnyeiho – spevácke zbory zo základných škôl a folklórny tanečný súbor
- Veľký vianočný program pre rodičov a sympatizantov nášho zariadenia.

Mgr. Iveta Šoókiiová

Mílniky zo života ZPMP v Dunajskej Strede

Čistý prameň – pekné slovo...

Naše občianske združenie je súčasťou miestnej komunity. Vidia nás na ulici, na kultúrnych podujatiach, stretávame sa so študentmi stredných škôl, žiakmi základných škôl a s každým dobromyseľným človekom, kto nás akceptuje a aktívne sa zapája do našich aktivít.

Kráčať k lepšiemu životu cez kultúru... Ako na to?

Ako to býva v našom združení? Ako pripravujeme naše akcie a ako sa chystá kultúrny program?

RADOSTNÝ DEŇ

Realizujeme nápad niekoho z nás. V roku 2005 pani Gizke napadlo, že aj naše deti so svojimi rodičmi si zaslúžia trochu sa pobaviť v rámci hudobného večierka s tancom, hudbou a tombolou. Reálne nápady sa ľahko realizujú. Pridali sa mamičky od pani Kállayovej a našli si čas, aby zorganizovali prvý ples pod názvom Radostný deň v Malých Dvorníkoch. Odvtedy sa stali hostiteľmi nášho kultúrneho podujatia desiatky okolitých dedín, kým sme sa dostali do Topolníkov 20. októbra 2017.

Tento rok sme pozvali našich priateľov zo ZPMP Komárno. Sme vďační hudobnej kapele Oké za živú hudbu, bez čoho sa nedá predstaviť ozajstný ples. Ples otvorila s kultúrnym programom naše deti zo združenia, no pravdaže tohto času už mladí ľudia z klubu. Termín nasledujúceho Radostného dňa je tretia sobota v októbri 2018 v Malých Dvorníkoch. Pani Gizka naďalej považuje tú akciu za dôležitú aj z tohto hľadiska, že sa zviditeľní činnosť nášho združenia aj na dedinách. Dáme možnosť chytiť sa za pomocnú ruku aj tým, ktorí ešte stále žijú v ulite, nehovoriac o tom, že dlhé týždne potom je ples stále témou na rozhovor v našom klube.

Miestom plánovania aktivít a prípravy kultúrneho programu je klub ZPMP v DS. Klubovú činnosť koordinuje pani Andrea Szépvová, spolu s výborom, matkami združenia. Sú vypočuté a rešpektované prania našich členov s postihnutím. Pod vedením pani Katky Kuklišovej prebieha každý utorok krúžok ľudového tanca. Je to jeden z najpočetnejších krúžkov. Tanečníci majú aj svoje rovnovážky na vystúpenie.

Pozvánky na vystupovanie pred verejnosťou dostávajú od niektorých miestnych združení, a každý rok obohacujú kultúrny program prebiehajúci v dunajskostredskom kultúrnom dome Benedeka Csaplára v rámci projektu *Kultúra bez bariér*.

Na projekte majú možnosť zapojiť sa aj svojimi výtvarnými prácami. Výtvarný krúžok prebieha každý štvrtok pod vedením pani Alžbety Fábikovej. Snom našich tanečníkov je vystúpiť na pódium spolu s členmi tanečného súboru Csallóköz – v rámci Žitnoostrovského jarmoku.

GYDANIE KNIHY

Publiku bola 23. februára 2017 predstavená naša prvá kniha s názvom **Obrazy zo všedného života**. Kniha pozostáva z troch častí: rozhovory v klube 2000 – 2010, druhá je výberom z vydaných textov časopisu *Carissimi 2009 – 2015* a tretia je fotogalériou. Redaktorka knihy pani Erika Tóth v úvode píše: „Predstavíme vám takých rodičov, ktorým sa po neskutočných ťažkostiach, s veľkou láskou podarilo zabezpečiť ich postihnutým deťom dôstojný život. Oni si uvedomili, že spolu, nesúc ťarchu toho druhého, je ľahšie.“ Pani Terézia Štredl, psychologička, vo svojom príspevku píše: „Ako pomocníčka cítim, že tak ako rodičovi, aj dieťaťu treba toho človeka, zvonka“, kto ich vie zaujato, odborne, na základe svojich skúseností a znalostí o zákonitostiach vývoja obohatiť, a keď treba, aj usmerniť.“ Plánujeme vydanie našej knihy aj v slovenskom jazyku.

RADI KRÁČAME PO STOPÁCH NAŠICH PREDKOV

Radi chodíme na výlety na hrady a zámky, doma aj v zahraničí.

V klube vedú každý pondelok pani Edit Lanstyák a pani Andrea Szépvová rozhovory s našou mládežou o vážnych veciach. Posledné obdobie našich mladých zaujalo, ako žili predkovia na zámkoch a v kaštieľoch. Na besedách si vybrali konkrétne historické pamiatky, ktoré by radi videli.

Pozývame hostí, kto je naším priateľom príde aj sám.

Agnesa Cséfalvay

Sociálne divadlo Hopi hope

Mnohí berieme členstvo v skupine ako samozrejmosť, no nie je to vždy jednoduché. Niekomu sa možno ani nikdy nepodarí začleniť sa. Najmä ak ide o jedinca s mentálnym hendikepom, ktorý od útleho detstva sám pozoruje, že sa k nemu spoločnosť správa inak ako k ostatným. Spravidla vo všetkých prípadoch zaostáva za svojimi rovesníkmi. Rodičia sa v mnohých prípadoch snažia o integráciu dieťaťa s mentálnym hendikepom medzi zdravé deti, aby sa tak stalo plnohodnotným členom skupiny a v najlepšom prípade ho aj skupina bezpodmienečne prijme.

Správnym vedením a s veľkou dávkou trpezlivosti sa dá docieľiť to, že nebudú úplne odkázaní na pomoc inej osoby, dokážu sa začleniť do rôznych oblastí života, dokonca žiť v partnerskom vzťahu, zmysluplne pracovať a vyštudovať aj vysokú školu. Prirodzene dosiahnutie jednotlivých uvedených cieľov je závislé aj od rôznych iných faktorov a najmä od stupňa hendikepu.

V roku 2007 založila moja mama Lívia Kalmárová spolu s mojou sestrou Jankou s Downovým syndrómom občianske združenie ArtEst – polyestetické vzdelávanie znevýhodnenej mládeže. Združenie malo fungovať ako umelecká škola pre mentálne hendikepovaných, kde sa venujú vzdelávaniu v oblasti výtvarnej, hudobnej, tanečno-pohybovej, literárno-dramatickej výchovy.

Sociálne divadlo Hopi hope vzniklo ako prirodzené vyústenie činnosti o. z. ArtEst – polyestetické vzdelávanie znevýhodnenej mládeže, ktoré pracuje s mentálne hendikepovanou mládežou v oblasti umeleckej tvorby. Sociálne divadlo Hopi hope začalo v roku 2017 piaty rok svojej existencie. Divadelný súbor zapája do umeleckej činnosti široké spektrum vylúčených skupín obyvateľstva, tak, aby neboli len pasívnymi prijímateľmi, ale aktívne sa spolupodieľali na umeleckom živote.

Sociálne divadlo Hopi hope prináša umenie bližšie ku všetkým. Aktívny repertoár sociálneho divadla v súčasnosti tvoria dve desiatky rôznorodých divadelných predstavení pre malé deti aj dospelých.

A ja som jeho vedúci a režisér. A poviem vám, ako sme toto divadlo založili, ako robíme a fungujeme. Divadelný súbor je prirodzeným vyústením vzdelávacej činnosti v umeleckých činnostiach. Divadlo je aj výtvarná výchova – ak nemáte niekoho, kto vám maľuje kulisy a šije kostýmy. Divadlo je hudobná výchova – ak chcete zaspievať a zahrať sprievodnú hudbu a nielen púšťať svojim divákom mp3. Divadlo je o texte, ak nejde o pohybovo-tanečné predstavenie. A je aj o pohybe, ak nejde o tzv. „rozhlasovú hru“.

Aké divadlo sme chceli? Na začiatku sme boli integrovaným divadlom, spojili sme sa s ochotníckym súborom NEON, spojili sme ich hercov s našimi, spravili pár predstavení, potom sa NEON nejako rozpadol a ostali sme integrovanými. Potom prišli ľudia bez domova a niekto mi povedal, že sme už sociálne divadlo. Ostalo to tak, aj keď z ľudí bez domova sa postupne stali ľudia s domovom a prácou.

Divadlo je pre našich hercov práca. A cestovanie. A hranie. A skúšanie. A súťaž. Chceme to robiť tak, ako to robia profesionálni herci. Nehráme sa na divadielko. Sme skutoční.

Mgr. Peter Kalmár

20. výročie založenia ZPMP v Štúrove

Z našej histórie:

Medzi nami žijú aj ľudia s mentálnym postihnutím. V našom meste a okolí sú deti a dospelí ľudia, ktorí žijú v rodinách. Neexistuje pre nich kolektívne zariadenie, v ktorom by realizovali svoje potreby. Preto sme si my, rodičia, založili občianske združenie. Cieľom nášho združenia je uľahčiť rodinám integráciu s mentálnym postihnutím do spoločného života.

Začiatky boli ťažké, nemali sme sa kde stretávať. Schôdze sme mávali v osobitnej škole na Sobiestskej ulici, programy nám robili žiaci osobitnej školy. Chodili sme na výlety, čo nám ponúkla Republiková centrála – boli to rodinné výlety s týždenným pobytom. Od roku 2003 sme začali organizovať s Martou Szabovou týždenné pobyty v Kováčovej. Pozvali sme aj rodiny s deťmi z Maďarska. Oni nás zasa pozvali na svoje výlety do Debrecína, Tokaja, Egeru. Organizovalo to ÉFOÉSZ. Boli to rekondično-rehabilitačné pobyty, výmena skúseností.

Z Bratislavy sme dostávali právne a sociálne poradenstvo pre rodičov. Na čo máme právo my a aj naše deti. V roku 2008 vyzvala naše združenie na spoluprácu organizácia Lúč svetla – Fenysugár. Spolupracovali a neskôr po svojom odchode v roku 2010 nám odovzdali a ponechali hračky a predmety pre naše združenie.

Od mesta sme požiadali o výpomoc, aby nám prenajali miestnosť, kde sme doteraz. V roku 2013 nás vyhľadali z Balassagyarmatu, aby sme spolupracovali a podali spoločne projekt cez V4. Tento projekt, Cezhraničná spolupráca za integráciu do spoločnosti, bol podporený. Bol to výmenný projekt, museli sme komunikovať trojjazyčne – v angličtine, maďarčine a slovenčine. S prekladom nám veľmi pomohla pani Gizka Fábriová s právničkou. Výmenné projekty boli 3x na území Slovenska a 3x na území Maďarska. Bola to namáhavá práca. Tu sme sa lepšie zbližili a vznikali priateľstvá, ktoré trvajú dodnes. Navštívili sme veľa miest a detských domovov. V tom roku sme navštívili aj Slovenské národné divadlo v Bratislave a boli sme na detskom prestavení. Viezli sme sa v bezbariérovom autobuse, boli sme v hlavnom

meste pozrieť si Hrad. Tento výlet nám vybavila pani Vilma Cipárová. Niektoré deti boli po prvý raz v Bratislave. V novembri 2016 som bola pozvaná do Budapešti do parlamentu, kde som dostala ocenenie od predsedníčky ĽFPOÉSZ za obetavú prácu s deťmi s postihnutím. Do Budapešti už chodíme každý rok do Zoo, kde sme pozvaní ako stáli návštevníci na Deň ľudí s postihnutím, je tam aj TV a známe osobnosti.

Už 10 rokov sa zúčastňujeme spolu aj so Špeciálnou školou v Štúrove na projekte Dobrý deň Nitra, kam posielame práce našich detí. Spolupracujeme so združeniami z okolia, napríklad s Novými Zámkami, pani Anitou Nagyovou. Pomáhajú nám odborníci aj dobrovoľníci. S deťmi pripravujeme programy, ako napr. Deň matiek, maškarný ples. Chodíme do Galanty na Deň prózy, Športový deň robíme vo Vadasi. Takými aktivitami chceme uľahčiť život našim deťom a začleniť ich, aby boli hodnotnými členmi – ľuďmi našej spoločnosti.

„Dovoľte nám žiť medzi vami, nie vedľa vás.“

Terézia Szucsová
ZPMP Štúrovo

Slávnostná udalosť – 25. výročie založenia ZPMP Nové Zámky a 10. výročie vzniku našej školy

Pred 20 rokmi ma oslovili rodičia detí so zdravotným znevýhodnením – dostala som od nich ponuku stať sa predsedníčkou združenia. Plná energie, mladosti a ideálov som ponuku prijala. Dnes si mnohokrát prajem, mať iba na chvíľku takú zidealizovanú predstavu o činnosti organizácie, akú som mala na jej začiatku. 25 rokov je veľmi dlhý čas, ktorý sa nedá opísať niekoľkými vetami. ZPMP sa stalo neoddeliteľnou súčasťou môjho ja, mojej rodiny od dátumu vzniku až po dnešný deň...

Tak ako sa v živote človeka striedajú pozitívne i negatívne chvíle, bolo to aj pri fungovaní združenia. Zažívali sme pocity výhier i prehier, občas sme pocítili príjemný vánok, inokedy nás ničil silný hurikán... Pozitívne i negatívne ovplyvňovali združenie ľudia, zákony, prostredie, financie a spoločnosť... Združenie zažívalo chvíle burácajúceho smiechu a potlesku, ale i trpkosť slz a bolestí... ale asi tak to má byť, keďže scenár organizácie nemáme v rukách len my, ale aj niečo a niekto mimo nás.

Prvé roky nášho občianskeho združenia sa spájajú so svojpomocou. Malé skupinky rodičov a detí so zdravotným znevýhodnením si pomáhali navzájom, zdieľali svoje podobné osudy a pýtali sa na rady mladých odborníkov. Prelomovým rokom v živote združenia sa stal rok 1999, keď ZPMP zriadilo a začalo prevádzkovať Domov sociálnych

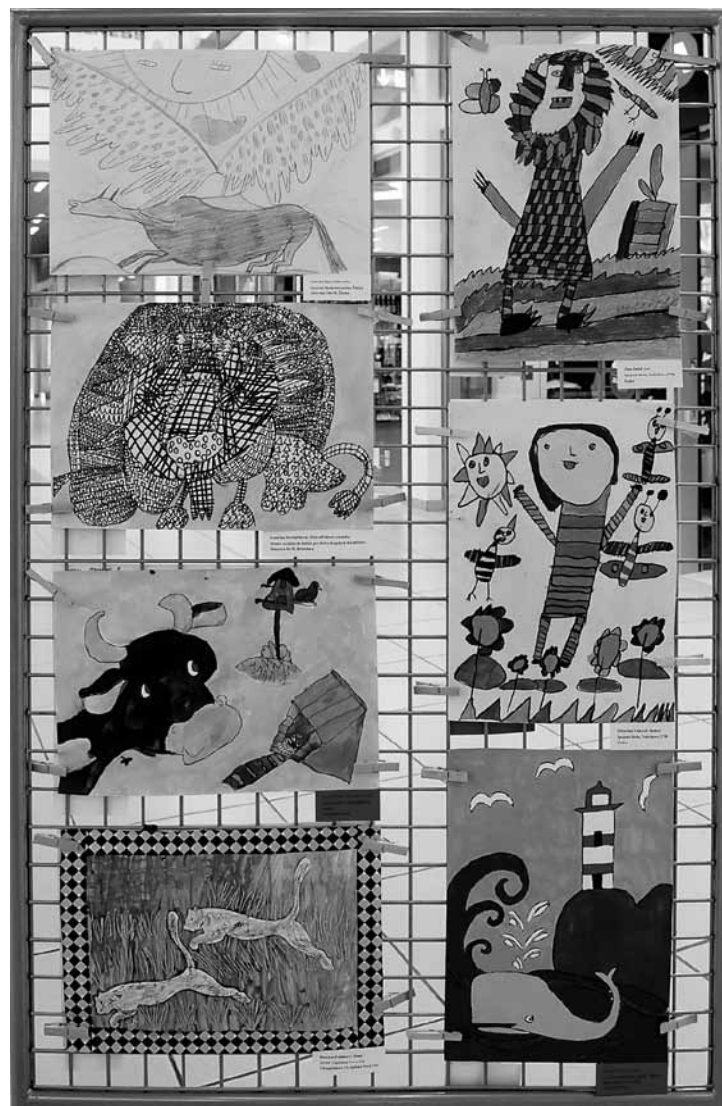
služieb. Zo svojpomocných skupín sa vytvorila inštitucionálna forma pomoci a tu niekde sa začala rozrastať naša, dnes už veľká rodina... Pribúdali nám deti so zdravotným znevýhodnením, rodiny, priatelia, pracovníci. Začiatky tejto etapy združenia sa spájajú najmä s veľkým množstvom obetavých rodičov, spoločností, nadácií, grantov, či bežných občanov, ktorí akou takou čiastkou prispeli na pomoc nášmu zariadeniu. Za každú pomocnú ruku im aj dnes chcem vyjadriť úprimné ďakujem. Zmena pohľadu spoločnosti na deti so zdravotným znevýhodnením a potreba ich vzdelávania priniesla myšlienku založenia školy, ktorá by spoločne zabezpečovala edukáciu detí z nášho Domova sociálnych služieb. Tak je dnes z malej rodiny veľká rodina... Ako sa v prirodzenej spoločnosti matka a otec s láskou starajú o svoje deti, aj združenie spolu so školou a poradňou vytvárajú rodinné prostredie pre deti a našich dospelákov, a nielen to... Napriek tomu, že sa dnes píše rok 2017, musím smutne konštatovať, že bez viacdrojového financovania by ani jedna zložka, a teda združenie, škola a ani poradňa nemohla samostatne fungovať. Od roku 2011 táto naša veľká rodina nesie názov Regionálne edukačno-sociálne centrum.

Kľúčovým pre naše fungovanie je spoločný smer – šťastné deti, mladí ľudia a dospelí občania so zdravotným znevýhodnením, zvyšovanie kvality ich života, snaha o ich podporu a vytvorenie bezpečného a priateľského prostredia, snaha hájiť ich práva a potreby, učiť ich povinnostiam a byť tu pre nich v dobrom i zlom. Tak ako je pre rast potrebná voda, aj pre organizáciu je potrebný pracovný tím, ktorý víta deti a mladých ľudí s úsmevom a prijíma ich bez výhrad takých, akých sú.

Moje poďakovanie patrí zamestnancom, rodičom, partnerským organizáciám a priateľom. Ďakujeme vám za spoluprácu, ďakujeme, že vidíte zmysel v našej práci a podporujete našu činnosť. Chcem vyjadriť presvedčenie, že naša slávnosť a historický odkaz budú silným impulzom pre úspešnú budúcnosť nášho zariadenia. Aj keď má naša krajina veľa nedostatkov, dočkáme sa dúfam toho, že si budeme všetci rovni, že sa na nás nebude nikto pozeráť zhora, že o nás nebudú rozhodovať ľudia, ktorí nepoznajú naše potreby a práva, že nevymizne ľudskosť a kvalita života každého človeka vrátane našich detí, že sa bude neustále zvyšovať... Verím v to, že nájdeme v sebe silu zvädzať každodenný boj za ľudskosť a skutočné hodnoty...

Prajem vám vnútornú silu, stály zmysel pre radosť z malých i veľkých vecí života. Veľa zdravia, sily a odvahy hľadať cesty za vlastným šťastím a šťastím našich detí...

Mgr. Anita Nagyová
ZPMP Nové Zámky

Výtvarný salón ZPMP, aj my sme spolupracovali

Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v Slovenskej republike každoročne organizuje výtvarnú súťaž pre ľudí s mentálnym postihnutím – Výtvarný salón ZPMP – v rôznych mestách na Slovensku. Tento rok bolo vybrané mesto Trenčín a my sme boli oslovení, aby sme sa stali súčasťou jej 22. ročníka.

Trenčianske osvetové stredisko v Trenčíne dlhoročne organizuje regionálne, krajské i celoštátne výtvarné súťaže pre ľudí bez mentálneho postihnutia, a preto bolo pre nás výzvou byť členmi poroty v takejto súťaži. Okrem tejto dôležitej úlohy nám bolo veľkým potešením pomôcť pri príprave celého podujatia.

V rámci spolupráce sme spolu s hlavnými organizátormi, Združením na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v SR a Združením na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v Trenčíne pripravili nádhernú prehliadku súťažných prác v OC Laugaricio Trenčín, jednom z najväčších obchodných centier v Trenčianskom kraji.

Cieľom výstavy bolo ukázať širokej verejnosti výtvarné nadanie ľudí s mentálnym postihnutím a ponúknuť ich pohľad na svet okolo nás. Vďaka spolupráci s OC Laugaricio Trenčín a jeho vysokej návštevnosti sa nám podľa nášho názoru podarilo tento cieľ úspešne naplniť.

Slávnostná vernisáž sa uskutočnila 22. septembra a výstava bola verejnosti prístupná do 6. októbra 2017. Podujatie sa konalo pod záštitou ministra kultúry SR Mareka Maďariča. Do súťaže sa so stovkami prác zapojilo 81 zariadení z celého Slovenska – domovov sociálnych služieb, špeciálnych materských, základných a praktických škôl, miestnych združení a jednotlivcov z celého Slovenska so stovkami prác. Nebolo pre nás jednoduché vybrať spomedzi všetkých tie najlepšie, pretože každá bola niečím originálna a výnimočná. Nápaditosť, farebnosť a najmä optimizmus boli súčasťou každej z nich. Z prác bolo cítiť, že autori i napriek ťažkému životnému osudu nestrácajú radosť zo života, tešia sa z maličkostí, a tým sú úžasným príkladom pre nás ostatných.

Radosť v očiach ľudí, ktorým sme odovzdali ceny za ich diela, bola pre nás nezabudnuteľným zážitkom a motiváciou do ďalšieho pracovného, ale i osobného života.

Ing. Mgr. Žaneta Matúšová
riaditeľka TNOS

Tešia sa a naozaj – cez farby „rozprávajú“, čo cítia

Tak ako každý rok, aj teraz sme s očakávaním sledovali vyhlásenie víťazov Výtvarný salón 2017, ktorého hlavnou témou bolo „V inom svete“.

Vyhlasenie výsledkov i vernisáž boli vo foyeri obchodného domu Laugaricio v Trenčíne. Tento rok pokladám pre seba za skvelý, pretože v oboch krúžkoch, ktoré vediem pod názvom „Kreslenie pri hudbe“, sme boli úspešní.

Začala by som krúžkom, ktorý vznikol pod ochrannými krídlami Občianskeho združenia Čmelík (predsedníčka Mgr. Ester Buranová), ktoré združuje voľnočasové aktivity detí a dospelých s mentálnym znevýhodnením. Z desiatich prác, ktoré sme poslali, boli vystavené štyri. Boli to práce od Mariana Nawalanyho „Divadelné predstavenie“, Tomáša Redlera „Kakao“, Danky Weismanovej „Dobrá muzika“. Obrázok pod názvom „**Dánska kráľovná**“ od nášho mladého talentovaného výtvarníka **Pavla Piruša** bol ocenený.

Pavol Piruš je žiakom 9. triedy Špeciálnej základnej školy na Dolinského ulici v Bratislave. Medzi jeho záľuby okrem učenia, lebo je veľmi snaživý žiak, sú maľovanie a psík, ktorého chodí venčiť okolo domu na bratislavskom sídlisku. Pavol má staršieho brata Andreja, ktorý spolu s mamou tvorí jeho malý uzavretý svet. Krúžok „Maľovanie pri hudbe“ v Centre rodiny na Bazovského 6 v Dúbravke začal navštevovať minulý rok a hneď po prvých hodinách sa prejavil jeho mimoriadny talent. Dará sa mu hlavne

v portrétoch, kde dokáže vynikajúco vystihnúť profil a charakter osoby, ktorú kreslí.

Pavlove portréty Kráľovná Alžbeta a Franz Jozef zdobia jednu z výstavných siení Bratislavského hradu. Patrí medzi nádejných mladých umelcov, a aj preto nás víťazstvo na Výtvarnom salóne veľmi povzbudilo do ďalšej práce.

Druhý úspešný počín a tiež vystavené práce boli z Podporovaného bývania Betánia v Senci, kde každý druhý piatok vediem arteterapiu Kreslenie pri hudbe so skupinou skvelých výtvarníkov, obyvateľov krásneho tichého bývania pri jednom zo seneckých jazier.

S prácami sme sa prezentovali tento rok prvýkrát.

Vystavené boli práce Janky Biskupičovej „Mačky“, Márie Šlezovej „Májová záhrada“, „Moja láska“ Vladka Knuta, „Letný deň“ Sašky Petrášovej a „**Most**“ od **Juraja Lengyela**, ktorý bol ocenený. Sme veľmi hrdí už aj preto, že táto práca bola použitá i na hlavnej strane reprezentačného bulletinu Výtvarný salón 2017.

Juraj chodí do krúžku rok a chodiť veľmi nechcel, o to je väčšia naša radosť spolu s riaditeľkou Betánia, n. o., Mgr. Jankou Šuranovou.

Ešte raz ďakujem, že sme sa mohli takto úspešne reprezentovať na Výtvarnom salóne ZPMP 2017, ktorý mal ako každý rok príjemnú atmosféru, skvelý program a nápaditú inštaláciu.

Mgr. Renata Frešová

farby života

Kultúrne aktivity ZPMP v Komárne

Výtvarný salón ZPMP v Trenčíne

farby života

farby života

Výtvarný salón ZPMP v Trenčíne

farby života

farby života

Mílniky zo života ZPMP v Dunajskej Strede

Informácie ZPMP v SR 5-6/2017 20

21

farby života

Konferencia Kultúrne aktivity ľudí s mentálnym postihnutím

farby života

Konferencia Kultúrne aktivity ľudí s mentálnym postihnutím

Valné zhromaždenie ZPMP v SR

V Bratislave sa 27. a 29. septembra 2017 konalo Valné zhromaždenie ZPMP v SR, na ktorom sa zúčastnilo 64,3 % pozvaných delegátov. Zasadnutie Valného zhromaždenia ZPMP v SR otvorila a všetkých delegátov privítala PhDr. Nováková, predsedníčka ZPMP v SR, ktorá rokovanie valného zhromaždenia viedla.

Po schválení pracovných dokumentov a programu nasledovalo prednesenie správ o činnosti za obdobie rokov 2013 – 2016, ktoré predniesla PhDr. Mišová. Základom správ boli výročné správy ZPMP v SR za príslušné roky, ktoré sú zverejnené na webovej stránke združenia. I. Mišová poukázala na zrealizované projekty, prostredníctvom ktorých ZPMP v SR v uvedenom období napĺňalo predsavzaté ciele a úlohy smerom ku kvalitnejšiemu životu ľudí s mentálnym postihnutím, a tým aj strategický plán združenia. Išlo o projekty a aktivity v oblastiach: obhajoba práv a záujmov, sebaobhajovanie, vzdelávanie, sociálne služby, publikačná činnosť, pobyty, rúcanie predsudkov, zahraničná spolupráca, pripomienkovanie zákonov a ďalšie. Delegátov informovala aj o inovatívnych projektoch, ktoré posúvajú činnosť ZPMP v SR do nových oblastí (projekt BIVIO). Následne prezentovala Správy o hospodárení za obdobie rokov 2013 – 2016, ktoré sú súčasťou výročných správ. Správy revíznej komisie ZPMP v SR a správu o jej činnosti za roky 2013 – 2016 predniesla M. Csontosová. Okrem iného uviedla, že revízna komisia vypracovala správy k príslušným účtovným uzávierkam a hospodáreniu ZPMP v SR za roky 2013 – 2016. Po diskusii delegáti všetky správy jednomyselne schválili.

VOĽBA PREDSEDU, ČLENOV PREDSEDNÍCTVA A ČLENOV REVÍZNEJ KOMISIE ZPMP V SR

Predseda volebnej komisie p. Téglás prečítal zoznam navrhnutých kandidátov, ktorí ku dňu konania valného zhromaždenia vyjadrili písomne svoj súhlas s kandidatúrou a zaslali ho spolu so svojim životopisom na Republikovú centrálu ZPMP v SR. Prítomní kandidáti sa osobne predstavili.

Výsledky volieb:

predsedníčka ZPMP v SR: PhDr. Stefi Nováková,
Predsedníctvo ZPMP v SR: Ing. Blažeková, Ágnes Csefalvay, Richard Drahovský, Ing. Dušan Fabian, JUDr. Et Bc. Maroš Matiaško, LL.M., JUDr. Zuzana Stavrovská, PhDr. Eva Števková, Mgr. Ľubica Vyberalová,
Revízna komisia ZPMP v SR: Mária Csontosová, Ing. Iveta Hlavenková, Mgr. Ladislav Krajčovič.

Predsedníčka PhDr. Nováková sa poďakovala za opätovnú dôveru a uviedla, že naďalej bude s elánom pokračovať v napĺňaní vízie ZPMP v SR.

Štatutárnym orgánom ZPMP v SR je riaditeľka PhDr. Iveta Mišová.

Blahoželáme všetkým členom orgánov ZPMP v SR ku zvoleniu a prajeme im veľa tvorivej energie a elánu do ďalšej práce!

Delegáti schválili koncepciu činnosti na roky 2017 – 2021. Prioritami činnosti budú obhajovanie práv a záujmov, sebaobhajovanie, sociálne služby, vzdelávanie, zamestnávanie, inštitucionálny rozvoj organizácie a Republikovej centrál.

V rámci ďalšieho programu odznela prezentácia činnosti komisárky pre osoby so zdravotným postihnutím JUDr. Zuzany Stavrovskej doplnená krátkou diskusiou s otázkami delegátov.

Uznesenie Valného zhromaždenia ZPMP v SR: Valné zhromaždenie ZPMP v SR schvaľuje

Správu o činnosti ZPMP v SR, Správu o hospodárení a Správu revíznej komisie za r. 2013, 2014, 2015, 2016, koncepciu činnosti ZPMP v SR na roky 2017 – 2021; ZPMP v SR bude pokračovať v napĺňaní prioritných oblastí: obhajovanie a sebaobhajovanie, sociálne služby, vzdelávanie, zamestnávanie, PR a práca s médiami, inštitucionálny rozvoj organizácie, zmenu výšky príspevku členského na 1 € osoba/ročne.

Valné zhromaždenie ZPMP v SR víta **Rozhodnutie Najvyššieho súdu** o tom, že právo na inkluzívne vzdelávanie podľa Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím má vyššiu právnu silu ako školský zákon a všetky školské orgány sú viazané Dohovorom. Inkluzívne vzdelávanie je právny základ pre vzdelávanie detí so zdravotným postihnutím, ktoré majú na takéto vzdelávanie právo vrátane práva na zaistenie primeraných úprav.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky o zrušení prekážky voľby pre osoby, ktoré zastupujú opatrovníci, odvolajúc sa na čl. 5, 12, 29 Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím.

Valné zhromaždenie ZPMP v SR podporuje Kroky Ministerstva spravodlivosti SR smerujúce k príprave vecného zámeru reformy opatrovníckeho práva

v Slovenskej republike, ktorý by mal byť východiskovým právno-filozofickým a obsahovým podkladom na prípravu legislatívnych úprav plánovaných na rok 2018.

Proces deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti v Slovenskej republike. V tejto súvislosti vyzýva **Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR** na zintenzívnenie procesu, s cieľom úspešnej realizácie transformácie a deinštitucionalizácie.

Valné zhromaždenie ZPMP v SR je znepokojené situáciou v Trenčianskom samosprávnom kraji, ktorá sa týka procesu deinštitucionalizácie v Domove sociálnych služieb Adamovské Kochanovce. Podľa medializovaných informácií

majú údajne obyvatelia miest a obcí obavy, že by mali mať v susedstve ľudí s mentálnym postihnutím.

Valné zhromaždenie ZPMP v SR vyzýva predsedu Trenčianskeho samosprávneho kraja

k intenzívnejšej komunikácii s predstaviteľmi miest a obcí s cieľom zvýšiť osvetu a informovanosť obyvateľov kraja o procese deinštitucionalizácie.

Ľudia s mentálnym postihnutím sú plnoprávnymi občanmi Slovenskej republiky a majú právo na dôstojný a plnohodnotný život v komunite.

Spracovala: PhDr. Iveta Mišová

ľudské práva

Progresívny nález Ústavného súdu v oblasti volebného práva

PRÁVO VOLIŤ MAJÚ UŽ AJ ĽUDIA, KTORÍ SÚ POZBAVENÍ SPÔSOBILOSTI NA PRÁVNE ÚKONY

Problematickou volebného práva sa najviac zaoberáme v čase pred voľbami alebo v priebehu ich konania. Zamysleli ste sa nad tým, že niektorí ľudia nemôžu voliť? A prečo je to tak? Z predchádzajúcej praxe môžem potvrdiť, že najviac sa obmedzenie volebného práva dotýkalo osôb so zdravotným postihnutím, konkrétne s oslabenými mentálnymi schopnosťami.

Už v roku 2011 Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v SR (ďalej aj ako „ZPMP v SR“) upozorňovalo na rozpor vtedy platných zákonov o voľbách (účinné boli zákony, ktoré upravovali čiastkovo voľby – napr. voľbu do národnej rady, voľbu prezidenta republiky, voľbu do Európskeho parlamentu, voľbu do orgánov samosprávy). ZPMP v SR spracovalo analýzu prekážok výkonu volebného práva osobami s mentálnym a psycho-sociálnym postihnutím v Slovenskej republike a formulovalo návrhy na ich prekonanie. Zamerali sa na prekážky podľa práva

(*de iure*), na zákazy vyjadrené v práve, ktoré bránia dotknutým osobám zúčastniť sa volieb, ako aj na faktické prekážky (*de facto*), na chýbajúce prispôsobenie volebného procesu potrebám osôb so zdravotným postihnutím.

Najrozsiahlejší zákaz práva voliť sa vzťahoval na ľudí, ktorí sú pozbavení spôsobilosti na právne úkony. Z monitoringu, ktorý sme na Úrade komisára pre osoby so zdravotným postihnutím zrealizovali na jeseň 2016, sme zistili, že k 30. júnu 2016 bolo 16816 ľudí, ktorí sú pozbavení spôsobilosti na právne úkony v celom rozsahu. Je zarážajúce, že títo ľudia boli vyčlenení z volebného práva úplne automaticky (zo zákona o voľbách), pritom žiadny súd neskúmal, či by každý jeden človek z toho počtu 16816 chcel využiť svoje volebné právo. Schopnosť voliť sa však v konaní o spôsobilosti na právne úkony neskúma, a to z jednoduchého dôvodu, súdy o volebnom práve nemôžu samostatne rozhodovať. Nadužívanie pozbavenia spôsobilosti na právne úkony na úkor čiastočného obmedzenia spôsobilosti na právne úkony¹ spôsobilo, že väčšina týchto osôb voliť schopná je, respektíve by bola, keby im to bolo umožnené.

Zákon č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý komplexne upravuje voľby do národnej rady, voľby do Európskeho parlamentu, voľbu prezidenta, ľudové hlasovanie o odvolaní prezidenta Slovenskej republiky, voľby do orgánov územnej samosprávy a spôsob vykonania referenda vyhláseného podľa voľby čl. 92 až čl. 99 ústavy do orgánov, umožnil vykonávať volebné právo osobám s obmedzenou spôsobilosťou na právne úkony, avšak prevzal dovtedy platnú právnu úpravu tak, že plošne zachoval vylúčenie volebného práva pre osoby s pozbavenou spôsobilosťou na právne úkony. Podľa § 4 písm. c) zákona je prekážkou práva voliť pozbavenie spôsobilosti na právne úkony. Tento zákon nadobudol účinnosť už v čase, keď Slovenská republika ratifikovala Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím a jeho Opčný protokol².

1 Z výstupov z monitoringu Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím bolo zistené, že k 30. júnu 2016 bolo na Slovensku 1100 osôb obmedzených spôsobilosti na právne úkony.

2 Ratifikácia bola dňa 25. júna 2010.

ľudské práva

V zmysle Dohovoru a jeho „Článku 29 – Účast' na politickom a verejnom živote“ v spojení s Článkom 5 ods. 1 a 2 a Článkom 12 ods. 1 a 2 je akékoľvek obmedzenie volebného práva v rozpore s uvedenými článkami Dohovoru, a tiež v rozpore Ústavou Slovenskej republiky a ďalšími medzinárodnými dohovormi³. Tuzemské súdy nemali ani v minulosti ani teraz možnosť v konaní o spôsobilosti na právne úkony osobitne rozhodovať o volebnom práve, a to ani na základe individuálneho skúmania „volebných schopností“.

Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) právo voliť nie je výsada, ktorá by patrila iba určitým privilegovaným skupinám. Základným princípom demokratického štátu je volebné právo, ktoré je všeobecné, t. j. prislúcha každému bez rozdielu postavenia v spoločnosti. Ak by štát mal obmedziť volebné právo, môže tak urobiť výlučne výnimočne, so zachovaním princípu proporcionality.

Vďaka nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. PL.ÚS2/2016 z 22. marca 2017 už nemáme žiadne pochybnosti, či je obmedzenie volebného práva v súlade alebo v rozpore s ústavou a citovanými medzinárodnými dohovormi. Nálež ústavného súdu bol vyhlásený v Zbierke zákonov 31. mája 2017. Od tohto dňa strácajú účinnosť ustanovenia § 4 ods. b) a c) zákona č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Ak Národná rada Slovenskej republiky neuvedie tieto ustanovenia do súladu s citovanými článkami Ústavy Slovenskej republiky a medzinárodnými dohovormi, strácajú po šiestich mesiacoch od vyhlásenia tohto nálezu v Zbierke zákonov Slovenskej republiky platnosť.

JUDr. Zuzana Stavrovská

3 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 3 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 25 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach v spojení s čl. 2 ods.1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, čl. 29 Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím v spojení s čl. 5 ods. 1 a 2 a čl. 12 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím a s čl. 39 ods. 1 a 2 Charty základných práv Európskej únie.

Vraciame sa k téme predsudkov

Ľudské práva ľudí s mentálnym postihnutím

Ľudské práva platia pre všetkých ľudí. Napriek tomu sa práva ľudí s mentálnym postihnutím často neuznávajú alebo ignorujú.

Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím (ďalej len „Dohovor“) považujeme za významný legislatívny dokument, ktorý ovplyvňuje život ľudí s mentálnym postihnutím. Prezident Slovenskej republiky ratifikoval Dohovor 28. apríla 2010, 26. mája 2010 boli ratifikačné listiny uložené v depozite OSN a od 25. júna 2010 má platnosť v Slovenskej republike.

Samotný Dohovor je unikátny v tom, ako bol vytvorený. Do jeho tvorby boli priamo zapojení ľudia, na ktorých má priamy vplyv, ako napr. zástupcovia štátov, mimovládnych organizácií, osoby so zdravotným postihnutím, aj s mentálnym či intelektuálnym. Komunita ľudí s postihnutím mala vplyv nielen na samotný text, ale aj na úroveň povedomia v členských štátoch o výzvach, problémoch, ťažkostiach, ktorým čelia ľudia s postihnutím a ich rodiny. Dohovor je nástrojom, ktorý vedie k zmene pohľadu. Posúva chápanie tzv. medicínskeho modelu zdravotného postihnutia na sociálny model. Výslovne obsahuje články, ktoré vyžadujú od štátnych strán rozvoj politiky a konkrétnej praxe, poskytuje program pre rozvoj ľudských práv.

Prečo bolo potrebné prijať Dohovor? Pretože dochádzalo k porušovaniu ľudských práv ľudí so zdravotným postihnutím. Ale aj pre nedostatok rovnosti príležitostí a pre potrebu prevencie pred diskrimináciou.

Napriek rôznym nástrojom a záväzkom sa musia ľudia s mentálnym postihnutím vyrovnávať s problémami. Štát by mal zabezpečiť, aby ľudia s mentálnym postihnutím i organizácie, ktoré ich zastupujú, boli rešpektovaní. Musí ich chrániť, aby netrpeli porušovaním ľudských práv od kohokoľvek. Počas rokovaní o Dohovore ľudia s mentálnym postihnutím a ich rodiny identifikovali niekoľko priorít: vzdelávanie, právnu spôsobilosť, úlohu rodiny, právo na nezávislý život v komunite a pod. Ľudia s mentálnym postihnutím vyjadrili svoju vôľu žiť so svojimi rodinami, podieľať sa na všetkých aspektoch rodinného života, uzavretia manželstva a rodičovstva a vyrastať v šťastnom prostredí plnom lásky a porozumenia.

Cieľom Dohovoru je presadzovať, chrániť a zabezpečovať plné a rovnaké využívanie všetkých ľudských práv a základných slobôd všetkými osobami so zdravotným postihnutím a podporovať úctu k ich prirodzenej dôstojnosti.

Osoby so zdravotným postihnutím zahŕňajú osoby s dlhodobými telesnými, mentálnymi, intelektuálnymi alebo zmyslovými postihnutiami, ktoré v súčinnosti s rôznymi prekážkami môžu brániť ich plnému a účinnému zapojeniu do života spoločnosti na rovnakom základe s ostatnými.

Na stránkach časopisu 3 – 4/2017 sme diskutovali na tému predsudkov. Dotkli sme sa viacerých citlivých tém. A tak ako sme rôzni ľudia, bývajú rôzne aj pohľady či názory na tú istú vec.

Právo na život, ochranu integrity osobnosti, na rešpektovanie domova, rodiny... to sú v prípade ľudí s mentálnym postihnutím naozaj veľmi citlivé témy. Najmä preto, lebo tieto práva bývajú porušované, často pod rúškom tzv. vyššieho či lepšieho záujmu, vyššej moci, tzv. ochrany pred niečím, pred niekým, niekoho. Nehľadiac na dôsledky často vyslovujeme súdy, zostávame v stereotypoch, zaužívaných, často prežitých praktikách.

Žijeme však v civilizovanej spoločnosti. Máme demokraciu a zákony prijímané parlamentnou väčšinou. Za prijatie Dohovoru v roku 2010 hlasovalo 125 poslancov NR SR (zo 128 prítomných). Dohovor má prednosť pred zákonmi, dáva možnosť pre osoby so zdravotným postihnutím dovoliť sa svojich práv, ak sa domnievajú, že ich práva boli porušené.

Ak diskutujeme o uvedených citlivých témach, pozrime sa najskôr, čo hovorí Dohovor a potom hľadáme spoločne cesty, ako jednotlivé práva implementovať do praxe. A nič nebráni tomu, aby sme sa inšpirovali z príkladov dobrej praxe vo vyspelých krajinách. Hľadáme nové riešenia, možnosti. Budme k sebe ohľaduplní a tolerantní, pomáhajme si navzájom. Je veľa ciest, ktorými sa dá ísť. Len treba chcieť. A počúvať sa.

Ľudia s mentálnym postihnutím majú právo na život.

Čl. 10 Dohovoru: Každá ľudská bytosť má prirodzené právo na život. Slovenská republika sa ratifikáciou Dohovoru za-

viazala prijať všetky nevyhnutné opatrenia na zabezpečenie účinného využívania tohto práva osobami so zdravotným postihnutím na rovnakom základe s ostatnými.

Ľudia s mentálnym postihnutím majú právo na ochranu integrity osobnosti. Čl. 17 Dohovoru: Každá osoba so zdravotným postihnutím má právo na rešpektovanie svojej fyzickej a duševnej integrity na rovnakom základe s ostatnými.

Ľudia s mentálnym postihnutím majú právo na rešpektovanie domova a rodiny. Čl. 23: Slovenská republika sa ratifikáciou Dohovoru zaviazala prijať účinné a primerané opatrenia na odstránenie diskriminácie osôb so zdravotným postihnutím, a teda aj s mentálnym či intelektuálnym, vo všetkých záležitostiach týkajúcich sa manželstva, rodiny, rodičovstva a partnerských vzťahov na rovnakom základe s ostatnými, aby zabezpečili

(a) uznanie práva všetkých osôb so zdravotným postihnutím, a teda aj s mentálnym či intelektuálnym, ktoré sú vo veku vhodnom na uzavretie manželstva, uzavrieť manželstvo a založiť si rodinu na základe slobodného a plného súhlasu budúcich manželov;

(b) uznanie práva osôb so zdravotným postihnutím, a teda aj s mentálnym či intelektuálnym slobodne a zodpovedne rozhodovať o počte a vekovom odstupe svojich detí a ich práva na prístup k informáciám primeraným veku, k sexuálnej výchove a k výchove k plánovanému rodičovstvu a poskytnutie prostriedkov nevyhnutných na uplatňovanie týchto práv;

(c) zachovanie fertility osôb so zdravotným postihnutím, a teda aj s mentálnym či intelektuálnym vrátane detí, a to na rovnakom základe s ostatnými.

2. Slovenská republika sa ratifikáciou Dohovoru zaviazala zabezpečiť práva a povinnosti osôb so zdravotným postihnutím, a teda aj s mentálnym či intelektuálnym, s prihliadnutím na opatrovníctvo, poručníctvo, zverenectvo, adopciu detí alebo podobné inštitúty, ak tieto pojmy existujú vo vnútroštátnom zákonodarstve; vo všetkých prípadoch je

prvoradý najlepši záujem dieťaťa. Zmluvné strany poskytujú osobám so zdravotným postihnutím, a teda aj s mentálnym či intelektuálnym, primeranú pomoc pri výkone ich povinností spojených s výchovou detí.

3. Slovenská republika sa ratifikáciou Dohovoru zaviazala zabezpečiť, aby deti so zdravotným postihnutím, a teda aj s mentálnym či intelektuálnym, mali rovnaké práva, pokiaľ ide o život v rodinnom prostredí. Na účel uplatňovania týchto práv a predchádzania zatajovaniu, opúšťaniu, zanedbávaniu a segregácii detí so zdravotným postihnutím, a teda aj s mentálnym či intelektuálnym, sa Slovenská republika ratifikáciou zaviazala, že bude poskytovať deťom so zdravotným postihnutím, a teda aj s mentálnym či intelektuálnym, a ich rodinám včasné a úplné informácie, služby a podporu.

4. Slovenská republika sa ratifikáciou Dohovoru zaviazala zabezpečiť, aby dieťa nebolo oddelené od svojich rodičov proti svojej vôli s výnimkou prípadov, keď príslušné orgány na základe súdneho preskúmania a v súlade s platným právom a predpismi rozhodnú, že takéto oddelenie je nevyhnutné v najlepšom záujme dieťaťa. Dieťa nesmie byť v nijakom prípade oddelené od svojich rodičov v dôsledku jeho zdravotného postihnutia, a teda ani z dôvodu mentálneho či intelektuálneho alebo zdravotného postihnutia, a teda ani z dôvodu mentálneho či intelektuálneho jedného či oboch rodičov.

5. Ak najbližšia rodina nie je schopná starať sa o dieťa so zdravotným postihnutím, a teda aj s mentálnym či intelektuálnym, Slovenská republika sa zaviazala vynaložiť všetko úsilie, aby zabezpečila náhradnú starostlivosť v rámci širšej rodiny, a ak to nie je možné, v rodinnom prostredí v rámci spoločenstva.

Som nesmierne rada, že Slovenská republika ratifikovala Dohovor. Vytvorila tak základ na skutočné napĺňanie ľudských práv pre všetky osoby s rôznym druhom zdravotného postihnutia na Slovensku. A naplnenie ľudskej dôstojnosti pre každého.

Spracovala: PhDr. Iveta Mišová

Môj názor

S radosťou kvitujem, že sa už začíname zaoberať takým dôležitým aspektom ľudského života, akým je láska a partnerstvo. Pre naše deti je to obzvlášť dôležité, lebo vo svojom živote zakúšajú veľa neporozumenia, odmietania a nedôvery vo svoje schopnosti. V takejto situácii je veľmi dôležitá možnosť mať priateľa, partnera, ktorý má rovnaké zážitky a skúsenosti, no ani jeden z páru nedokáže o tom hovoriť, ba možno si to ani plne neuvedomujú. No navzájom si môžu poskytnúť oporu a lásku.

Nemôžete byť pilotom lietadla, lebo máte klaustrofóbiu a nemôžete byť lekárkou, lebo neznášate krv. No to je váš hendikep a veľa iných ľudí vaše obmedzenia nemá, a preto môžu robiť to, čo vy nie.

Naším hlavným príkazom je, urobiť životy našich detí čo najviac „normálnejšími“, t.j. čo najviac podobnými životu nepostihnutých ľudí. Veď nie sme horší, sme len iní! Preto aj ich ľubostné vzťahy nemôžu byť rovnaké ako u nepostihnutých, ale musia sa prispôbiť obmedzeniam, plynúcim z ich hendikepu. A treba vziať do úvahy aj to, že rozsah postihnutia môže byť veľmi široký a to, čo je možné pre mierne postihnutého človeka, nie je možné u človeka s ťažkým postihnutím.

Podľa mňa je myšlienka o potrebe asistenta v intímnom živote úplne scestná, prepáčte mi ten názor. Nepotrebujú asistenta, potrebujú prípravu na partnerský alebo manželský život a potrebujú mať poradcu pre situácie, keď si nebudú vedieť rady.

Ja nie som zástancom plodenia detí mentálne postihnutými ľuďmi. Ale sexuálny život nemožno oddeliť od lásky a partnerstva. A zabrániť počatiu sa dnes už dá veľmi jednoducho. Viem, „nezosmilníš“, ale zároveň „nie je dobre žiť človeku samotnému“ – tak prečo nepoužiť metódy na zabránenie počatia počnúc neplodnými dňami, sterilizáciou či inými metódami.

Dostávame sa vo svojich predpokladoch dnes príliš ďaleko. Veď ešte len o tomto probléme začíname uvažovať. Ešte sme nevošli, stojíme len pred závorou a nevieme, čo nás za ňou čaká. Inak, dávam vám do pozornosti, že aj medzi členmi ZPMP máme prípady manželov, ktorí žijú svoj život samostatne a dokonca sú sobášení aj v kostole.

Elena Kopalová

Služba sexuálnej asistencie – sme na Slovensku pripravení začať premýšľať?

Slovensko je pre mňa krajinou, kde sa zmeny dejú pomaly a postupne. Kde staré a osvedčené znamená dobré, nové a vizionárske znamená ohrozujúce. Ako ľudia sa bojíme zmien, sme nastavení na stereotyp a istoty. Pritom, aby mohol fungovať určitý druh služby, „novej“ služby, je v prvom rade potrebné vystúpiť zo stereotypného spôsobu myslenia a dať príležitosť tam, kde ju mnohí z nás doteraz nevideli. Sex predstavuje životne dôležitú súčasť našich partnerských životov. Väčšina z nás si ani neuvedomuje, že sú ľudia, ktorým je tento zážitok odopretý z dôvodu ich mentálneho alebo telesného postihnutia. Sexuálna asistencia je služba, ktorá je určená pre nich.

JOZEF A JEHO ŽIVOT

Jozef má 33 rokov, žije na Slovensku. Jozef má vzácnu genetickú poruchu, pohybuje sa na vozíčku. Vo viacerých oblastiach má život náročnejší, avšak naučil sa ako žiť spokojne, má prácu na polovičný úväzok. Jozefovou najbližšou osobou je matka.

Jozef nemá vytvorenú dostatočnú sieť vzťahov, ako mnohí z nás. Nikdy nemal partnerský vzťah, nedržal ženu, nemal pohlavný styk. Párkrát sa pokúšal zavolať si domov ženu pracujúcu v sexbiznise, bol však odmietnutý kvôli svojmu stavu a navyše sa cítil ponížene. Jozef, ako každý z nás, má svoje potreby. Jednou z týchto potrieb je sexuálna túžba, prirodzená každému z nás. O čo by bolo Jozefovi v živote jednoduchšie, keby mal možnosť si zavolať sexuálnu asistentku? Ako by sa Jozefovi zvýšil zdravý pocit sebahodnoty? Ako by si začal viac vážiť sám seba?

Sexualita je prirodzená súčasť života. Pod pojmom sexualita si veľa ľudí predstaví iba pohlavný styk, pravdou však je, že tento pojem v sebe zahŕňa oveľa viac: dotyky, intimitu, sexuálnu výchovu, rodinu, masáže, sexuálnu identitu, sexuálne túžby, partnerstvo a v neposlednom rade dôveru. Sexuálna potreba patrí medzi základné ľudské potreby. V roku 1999 boli na 14. svetovom sexuologickom kongrese prijaté sexuálne práva, medzi ktoré patrí: právo na sexuálnu slobodu, právo na sexuálnu autonómiu a integritu, právo na sexuálnu rovnosť, právo na sexuálne potešenie, právo na vyjadrenie sexuálnych citov a medzi inými aj právo na komplexnú sexuálnu výchovu. Skúsme sa teraz zamyslieť nad tým, koľkým ľuďom s mentálnym postihnutím (taktiež s fyzickým) sú tieto práva odoprené. Koľko ľudí za celý život nemohlo ich potrebu sexuality naplniť? Ľudia s mentálnym postihnutím nie sú „veľké deti“. Sú to ľudia so základnými potrebami, medzi ktoré patrí aj sexualita a jej prirodzené vyjadrenie, uspokojenie.

V západných krajinách, konkrétne v Nemecku, Švajčiarsku, Dánsku, Rakúsku, Fínsku, Anglicku a v Belgicku funguje služba sexuálnej asistencie. Služba sexuálnej asistencie od roku 2015 funguje aj v Českej republike. Sexuálna asistencia je platená služba, ktorá je určená pre ľudí s postihnutím, či už mentálnym, fyzickým, pre ľudí s duševnou chorobou, dôchodcov alebo inak ohrozené skupiny ľudí. Vykonávajú ju preškolené sexuálne asistentky a sexuálni asistenti.

Služba sexuálnej asistencie sa rozdeľuje na pasívnu a aktívnu. Pasívna spočíva v sexuálnom poradenstve, výbere pomôcok, je o nadviazaní vzťahu medzi človekom s postihnutím a asistentkou/asistentom. Asistent aktívne na klienta nesiaha. Aktívna asistencia v sebe zahŕňa už aj vykonávanie pohlavného styku a iných úkonov.

Na to, aby mohli pracovníci vykonávať službu sexuálnej asistencie, musia v niektorých krajinách absolvovať niekoľkoročné štúdium. V zahraničí službu ponúkajú aj psychologičky/psychológovia, terapeuti/terapeutky alebo preškolené ženy pracujúce v sexbiznise. Sexuálni asistenti sa vo vykonávaní svojej profesie riadia určitými zásadami. Jednou z nich je zásada, že ku klientom tejto služby pristupujú s hlbokým rešpektom.

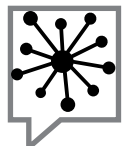
Nenaplnené sexuálne potreby a túžby môžu dlhodobo viesť k fyzickým a zdravotným problémom. Ľudia sa môžu cítiť menejcenní, nemusia mať radi svoje telo. Keď nepracujeme so sexualitou ako takou, nevnímame ani svoje telo a jeho možnosti, nemáme sa kde naučiť hraniciam tohto poznania.

Na Slovensku sa cítim privilegovaná. Privilegovaná v možnostiach voľby, či už ide o zamestnanie, bývanie, výber možnosti trávenia voľného času, výber partnera (tvrdo povedané kvôli uvedomeniu si možnosti voľby) a v neposlednom rade aj vo výbere a možnosti praktík sexuálneho styku. Niektorí ľudia túto možnosť nemajú. Ľudia s mentálnym postihnutím sa môžu cítiť previnilo, ak pociťujú prirodzenú túžbu sexuálne sa uspokojiť. Na Slovensku nemajú veľmi otvorený priestor na diskusiu, na otvorenie tejto témy. Príbehov ako je ten Jozefov je mnoho.

Mgr. Petra Slovákova

Zdroje:

<http://www.sexualniasistence.org/sex-asistence#sexasistence>
<http://www.freya.live/cs>
<http://www.rozkosbezrizika.cz/>
https://is.muni.cz/el/1423/podzim2004/SPP713/um/10t_Svetova_deklarace_sexualnich_prav.pdf

sociálne služby

Naplniť svoje dni zmysluplnou činnosťou

Na otázku, ako vznikol nápad zapojiť klientov nášho DSS do projektu chránenej dielne kaviarničky Na ceste musíme v podstate odpovedať, že v podstate ani nevznikol. V skutočnosti to bolo naopak – CHD kaviarnička Na ceste vznikla, ušitá na mieru, pre našich prijímateľov sociálnej služby v DSS Adamovské Kochanovce, pre ľudí so zdravotným znevýhodnením, ktorí tiež chcú a potrebujú naplniť svoje dni zmysluplnou činnosťou. Skutočne by bola veľká škoda, keby mali žiť len za múrmi kaštieľa...

O chránenej dielni ako alternatíve pracovného začlenenia našich klientov sme začali intenzívnejšie rozmýšľať v rokoch 2014 – 2015, keď sme sa zúčastnili na národnom projekte Podpora procesu deinštitucionalizácie na Slovensku. V rámci tzv. mäkkých aktivít projektu prebiehalo vzdelávanie nielen zamestnancov zariadenia, ale aj vzdelávanie klientov. Kľúčovým momentom bol nácvik pracovných zručností v CHD Radnička v Bratislave, kde nás naši klienti už po niekoľkých hodinách tréningu veľmi prekvapili svojou zručnosťou a snahou.

A tak sme hľadali možnosti a cestu k naplneniu tohto cieľa. Keď som spoznala MUDr. Hanku Tisovú, podelila som sa s ňou o svoje predstavy. Nápad otvoriť kaviarničku a zamestnať ľudí z nášho zariadenia ju hneď zaujal, pretože už v tom čase osobne poznala viacerých našich prijímateľov. Začiatkom roka 2016 vzniklo občianske združenie Rotary club Trenčín Laugaricio a zhruba pred rokom sa roztočilo obrovské koleso plánovania, vybavovania, hľadania priestorov a všetkého potrebného na zriadenie chránenej dielne kaviarničky. Otvorenie kaviarničky Na ceste je výsledkom dlhodobej neúnavnej práce niekoľkých dobrovoľníkov nášho rotary klubu – skutočných nadšencov, ale aj nesmiernej ochoty pracovníkov jednotlivých štátnych a verejných inštitúcií v rámci poradenstva a pomoci v administratívnych procesoch, či finančnej podpore dotačných mechanizmov a spontánnych sponzorov.

Kaviarnička Na ceste sídli v Katovom dome. Jej názov je celkom pragmatický (keďže vedie cestičkou na hrad),

ale aj krásne symbolický, pretože: „Otvára sa pred nami úplne nová, nepoznaná cesta... cesta, ktorá sama sa stáva cieľom.“

Týmto pozdravujem pána docenta Slavoj Krupu, ktorého som pred rokmi počula rozprávať o tom, že „všetci sme na ceste“... Tieto slová sa pre mňa osobne stali obrovskou motiváciou. Do našej novootvorenej kaviarničky pozývame všetkých, ktorí sú na ceste, či už na trenčiansky hrad alebo akejkolvek vlastnej, osobnej ceste a potrebujú sa občerstviť, dodať síl.

V kaviarni Na ceste momentálne pracujú 4 ľudia so zdravotným znevýhodnením, ktorí do práce dochádzajú z Adamovských Kochanoviec. Je to ich prvá pracovná skúsenosť a vôbec prvá pracovná príležitosť, keďže ide o ľudí dlhodobo inštitucionalizovaných. Na svoju profesiu sa pripravovali vďaka spolupráci so SOŠ obchodu a služieb v Trenčíne, pričom praktická príprava trvala cca 1,5 mesiaca. Teraz je potrebné už len trénovať v praxi, cibriť a vylepšovať. Aj preto majú v kaviarničke kolegyne, tri pracovné asistentky.

Je to v živote našich klientov naozaj veľká zmena. Nejde len o prácu a pracovné činnosti. Zažívajú úplne nové situácie, učia sa veci, ktoré sú pre bežnú verejnosť samozrejmosťou. Učia sa cestovať samostatne autobusom, orientovať sa v novom prostredí... Učia sa vyrovnávať s nepredvídateľnými situáciami – čo urobiť, keď mi ujde autobus, alebo keď cesta, po ktorej chodím do práce, je zrazu rozkopaná.

Je šlachetné dať prostredníctvom chráneného zamestnávania šancu ľuďom s určitým zdravotným znevýhodnením, avšak ambíciou kaviarničky je stať sa konkurencieschopnou, stavať na kvalite ponúkaných produktov, prístupe personálu a príjemnom prostredí. Mnohí zo zákazníkov kaviarničky prichádzajú cielene, chcú poznať, či podporiť prevádzku chránenej dielne. Tento proces môžeme odborne nazvať začleňovaním ľudí so zdravotným znevýhodnením do bežnej populácie, čiže tzv. integráciou. Odborníci v sociálnej práci však smerujú vo vývoji ďalej... keď ľudia vstúpia prsto do kaviarne, bez toho, že by riešili, či to je alebo nie

je chránená dielňa. Tak ako v potravinách neriešime, či si chlieb kupujeme od vysokej alebo nízkej predavačky, blondínky alebo brunetky. Tu už hovoríme o inklúzii.

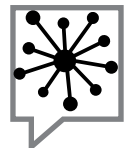
Naši 4 zamestnanci sa svojej novej životnej i pracovnej úlohy zhostili predovšetkým odvážne. Určite nie je jednoduché začínať s takýmito kľúčovými zmenami v dospelom veku, bez rodinného zázemia a podpory najbližších. Počiatočnú eufóriu striedajú obavy z neznámeho, radosť z úspechu a pochvaly návštevníkov kaviarne, povzbudivých slov hrdých dobrovoľníkov RCTNL, ale aj prekvapenie a pocit šťastia pri fotke v novinách, či na internete. Určite prídu i momenty zaváhania, tak ako to v bežnom živote chodí. Zápasíme s mnohými neznámymi my, pracovníci DSS, aj naši pracovníci kaviarničky. Trénovali sme spolu cestovanie, trasu po Trenčíne, ako zvládnuť nepriazeň počasia, či nestihnúť autobus. Poskytujeme im potrebnú podporu, mávame spoločne stretnutia, kde riešime, čo je pre nich náročné, čo ich teší, v čom potrebujú pomôcť. Počas uplynulých týždňov zvládli množstvo nových vecí,

v pracovných činnostiach sú pomerne samostatní, vedia čo a ako majú pripraviť, upraviť stoly, zdebarasovať. Partnerské prijatie, konanie bezprostredného okolia ich osobnostne nesmierne posúva. Určite sú oveľa komunikatívnejší a takí dospeljší. Aktuálne si plánujú, čo si doprajú za svoju výplatu. Aj toto je nový rozmer v ich živote – rozhodovať a rozhodnúť sa.

Dokonalosť, či bezchybnosť sú pojmy pomerne abstraktné a relatívne. Každý z nás potrebuje v niečom pomôcť, poradiť, potiahnúť, či potlačiť. Nieкто žuje žuvačku, nieкто nosí okuliare, nieкто je na vozíku a nieкто potrebuje nakrmiť. Pri stretnutiach s ľuďmi so zdravotným znevýhodnením či postihnutím sa aj my zdraví ocitáme „na ceste“. V tých momentoch sa pred nami otvára cesta porozumenia a prijatia, cesta k tým druhým, ale aj k sebe samému.

Mgr. Jana Pondušová
riaditeľka DSS Adamovské Kochanovce

sociálne služby

Aj my sme súčasťou rodiny

Služba včasnej intervencie pri Domove sociálnych služieb pre deti a dospelých Sibírka v Bratislave (ďalej „DSS Sibírka“) začala svoju činnosť od 1. januára 2017, jej zriaďovateľom je Bratislavský samosprávny kraj. DSS Sibírka je klasické zariadenie sociálnych služieb, ktoré funguje od roku 1987 a poskytuje sociálne služby ambulantnou, týždennou i celoročnou pobytovou formou, a to konkrétne ošetrovateľskú starostlivosť, sociálnu prácu, terapiu a fyzioterapiu pre prijímateľov sociálnych služieb. Od roku 2011 prechádza DSS Sibírka výraznou premenou, kde sa kladie dôraz na intenzívnu spoluprácu s rodinnými príslušníkmi. Výstupy premeny sú hlavne v zmene vzťahov zariadenie – rodičia, rodičia – deti, zlepšenie vzájomnej komunikácie, vzájomné obohacovanie sa. Rodičia postupne preberajú opäť svoje kompetencie, intenzívne sú zapájaní do fungovania zariadenia a postupne si uvedomujú, že ich dieťa – príbuzný je i naďalej súčasťou rodiny, aj keď dostáva sociálnu službu celoročnou pobytovou formou. Vízia úzkej spolupráce s rodinou a jej príslušníkmi sa v januári 2017 úspešne pretavila do reality a pri Domove sociálnych služieb pre deti a dospelých Sibírka vznikla Služba včasnej intervencie, ktorá funguje terénou formou, priamo v rodinách – v prirodzenom sociálnom prostredí dieťaťa.

Od začiatku roka sme prešli určitou cestou a chceme sa podeliť o zážitky a skúsenosti. Na spoločnej ceste sa vynárali dôležité otázky, na ktoré sme hľadali odpovede: **Pracujeme pre dieťa so zdravotným postihnutím, ktoré má problémy? Alebo pre jeho rodičov? Sme v rodine zaangažovaní ako terapeuti alebo poradcovia? Kto sú členovia rodiny?**

Odpoveď na prvú otázku prichádza postupne. Na úvodnom stretnutí, na ktoré nás pozývajú väčšiu rodičia dieťaťa, si vypočujeme problémy, aké zažívajú v každodennom živote. Najprv sa zdá, že všetko sa točí len okolo dieťaťa, zdravotného stavu, vývinu, problémov... Postupne sa však téma začína prelínať do širokých oblastí rodinného života. Práca poradcov by sa dala prirovnať k „SPP“ – **S**prevádzame, **P**odporujeme a **P**racujeme s **rodinou**. S rodičmi a dieťaťom. Dodávame akoby „plyn“ na fungovanie rodiny, snažíme sa rodinu „zapáliť“ pre spoluprácu.

Druhou odpoveďou je, že jednoznačne pracujeme v rodine ako poradcovia. V podstate spĺňame „**5P**“:

- **podporujeme – rodinu pri hľadaní riešení,**
- **poskytujeme – rodičom informácie,**
- **poradíme – v sociálnej a terapeutickej oblasti,**
- **ponúkame – kontakty na odborníkov a terapeutov z rôznych oblastí,**
- **pomáhame – pri výbere a zaobstarávaní rehabilitačných a stimulačných pomôcok a kompenzáciách.**

A odpoveď na tretiu otázku? Kto sú členovia rodiny? V bežnom ponímaní sú to najbližší ľudia okolo dieťaťa. Dovolili sme si rozdeliť týchto ľudí na dve časti, na **ČLENOV RODINY** a na **SÚČASŤ RODINY**. Aký sme mali dôvod rozdeliť ľudí v okolí rodiny na dve časti? Je to len hra so slovami? ČLEN a SÚČASŤ? Za **ČLENA** rodiny považujeme zväčša pokrvne spríbuznených ľudí, ktorí nám pomáhajú a sprevádzajú rodičov a dieťa so zdravotným postihnutím životom. S týmito ľuďmi máme najbližší kontakt aj v SVI. Príklad: máme rodinu, ktorú tvorí *dieťa so zdravotným postihnutím*, jeho rodičia, často aj *súrodenci, babky a dedkovia* z oboch strán, potom sa pridávajú *tety a ujovia* – krvná línia rodičov a starých rodičov, bratranci a sesternice. Často sa stáva, že rodiny sú rozšírené o ďalších členov, napríklad partner si prinesie dieťa či deti z predchádzajúcej rodiny a pod. Takto máme pripravený základ **ČLENOV RODINY**. Práve s týmito ľuďmi najviac pracujeme v SVI.

Tak ako sme každý človek iný, máme iné povahové črty, inak sa správame, aj rodičia v SVI sú rôzni. Čo je veľmi dôležité v našej práci, našou úlohou nie je hodnotiť, ktoré správanie je dobré a ktoré zlé, čo je správne a čo nesprávne, pretože nevieme, aké podmienky a potreby sú v jednotlivých rodinách. Rovnako ako rodiny nehodnotíme a nesúdime, nemáme ani právo rodičov stavať na miesto terapeuta. Dieťa môže mať špeciálneho pedagóga, logopéda, fyzioterapeuta, psychológa, ABA terapeuta aj psychoterapeuta, ale matku či otca má len jedného a my nemôžeme vziať rodičom to najkrajšie – **rodičovstvo**. Ako poradcovia máme úlohu rodinu sprevádzať a spoločne

33

hľadať možnosti ich rodičovstva. Pri sprevádzaní rodín sa často stretávame s rôznymi rodičmi, rodinnými situáciami, či stratégiami správania. Čo z toho je správne a čo nie, máme nastavené každý človek inak. Miera vnímania dobrého a zlého je u každého rozdielna.

Mnohí rodičia sa neboja riešiť konflikty, sú priami v komunikácii, vedú si určiť hranice, dokážu povedať „nie“, vedú požiadať o pomoc, starostlivo pristupujú k dieťaťu, vedú prebrať zodpovednosť za svoje skutky a činy. Mnohí fungujú ako terapeuti, osobní asistenti, ekonómovia chodu domácnosti, zabezpečujú kompletnú logistiku... Sú rodičia, ktorí majú tendenciu robiť veľa vecí za druhých, čakajú, že budú naplnené ich očakávania, nepreberajú zodpovednosť za skutky a činy, robia rýchle závery, reagujú podráždene na podnety, poskytujú dieťaťu príliš veľa podnetov. Rodičia detí so zdravotným postihnutím absolvujú rôzne vyšetrenia, následne idú na odporúčané terapie, zapájajú blízkych rodinných príslušníkov – babky, dedkov a podobne. Ich dieťa za krátky časový úsek absolvuje veľa rôznych druhov terapií – fyzioterapeutických, komunikačných, stimulačno-terapeutických. Rodič to robí v dobrej viere, pristupuje starostlivo voči svojmu dieťaťu a robí preň čo dokáže. Výsledky však nie sú také, aké boli ich očakávania, nastáva sklamanie. Väčšina rodín k nám prichádza práve v tomto období. Len veľmi málo je takých, ktoré čerstvo objavili, že niečo nie je s ich dieťaťom v poriadku.

V čase, keď vstupujeme, rodina hľadá informácie – istoty, hľadá podporu a pomoc – bezpečie a pod. V tomto štádiu rodina potrebuje našu intenzívnu podporu, preto je jedným z najväčších políčok, lebo aj naša miera angažovanosti je najvyššia. Postupne, ako sa rodina stabilizuje a sú naplnené najzákladnejšie potreby informácií, podpory a poradenstva, posúvame zameranie práce na spolupatričnosť. Rodičia v tomto štádiu často sami definujú potrebu zdieľať svoje problémy, potreby či poradenstvo aj s ďalšími rodinami s podobným problémom.

Postupujeme ďalej a čím sme na ceste s rodinou bližšie k samostatnosti a seberealizácii, tým sa aj miera našej angažovanosti v rodine a potreby rodiny na poradcov znižujú.

A kto je **SÚČASŤOU RODINY**? Kto sú tí ďalší ľudia, ktorí sprevádzajú rodičov a dieťa s postihnutím, na ktorých nemôžeme zabudnúť, a ktorí síce nie sú členmi rodiny, ale sú jej súčasťou? Môžu to byť priatelia, kamaráti rodiny, kolegovia, dobrí susedia, terapeuti, fyzioterapeuti, logopédi, liečební, špeciálni pedagógovia, „babysitterky“, lekári, sestričky – podľa zdravotného stavu dieťaťa, učiteľky v materských školách, tréneri na krúžkoch, ale aj ľudia z materských centier a svojpomocných skupín či dobrovoľníci. Toto sú ľudia, ktorí rodine pomáhajú a stávajú sa jej neoddeliteľnou súčasťou. Ich pomocou sa stráca pomyselná predeľujúca čiara medzi biologickými členmi a ostatnými prítomnými v rodine. Služba včasnej intervencie, jej poradcovia a všetci spomínaní, sa stávajú neoddeliteľnou súčasťou rodiny, nie podľa krvi, ale podľa pomoci.

SME SÚČASŤOU RODINY, nie je to len hra so slovami, sme ňou všetci, ale byť súčasťou rodiny nesie aj zodpovednosť. Naším cieľom a zodpovednosťou je dať rodine toľko kompetencií, aby vedela fungovať samostatne a riadiť si život podľa vlastných predstáv.

Mgr. Ivona Malinovská, logopedička

Mgr. Barbora Stročková, liečebná pedagogička

Služba včasnej intervencie pri DSS Sibírka, Bratislava
www.svi.sibirka.sk

správy z centrály

BIVIO

Koncom septembra bola do registra Bratislavského samosprávneho kraja zapísaná naša nová sociálna služba, rehabilitačné stredisko BIVIO s kapacitou 10 miest. Od začiatku októbra poskytujeme služby ambulantnou formou na Štúrovej ul. v Bratislave. V rehabilitačnom stredisku BIVIO poskytujeme sociálne služby osobám s mentálnym a kombinovaným postihnutím, ktoré sú odkázané na pomoc inej osoby. Sociálna rehabilitácia poskytovaná v rehabilitačnom stredisku BIVIO je odborná činnosť na podporu samostatnosti, nezávislosti, sebestačnosti osôb s mentálnym a kombinovaným postihnutím rozvojom a nácvikom zručností alebo aktivizovaním schopností a posilňovaním návykov pri sebaobsluhe, pri úkonoch starostlivosti o domácnosť a pri základných sociálnych aktivitách. Jej cieľom je dosiahnutie maximálneho stupňa inklúzie do spoločnosti a zaradenie do pracovného procesu. S týmto cieľom budú klientom vypracované individuálne rozvojové plány. Práca s klientom je zameraná najmä na rozvoj komunikačných zručností, základných a rozvinutých sociálnych zručností, podporu gramotnosti, rozvoj zručností rozhodovania, zručností spojených s riešením problémov a s plánovaním, rozvoj pracovných zručností, vzdelávanie a zvyšovanie informovanosti v rôznych oblastiach a nácvik priestorovej orientácie. Po otvorení komplexu BIVIO sa služby presťahujú do Rače. Rekonštrukcia budov v Rači sa pomaly chýli ku koncu. Aktuálne ukončujeme fasády a úpravu vonkajších plôch, čiže na pohľad už objekt pôsobí ako pripravený na prevádzku. Treba však ukončiť práce v interiéri – dlažby a obklady, montáž osvetlenia a vymalovanie. Na samotné spustenie prevádzky bude ešte dôležité BIVIO

vybaviť nábytkom a namontovať technologické vybavenie do pracovne a kuchyne. A po skolaudovaní budovy sa tešíme na jej uvedenie do prevádzky. Sme presvedčení o tom, že to už bude čoskoro.

Majstrovstvá sveta

Tanečný klub Danube pod vedením Andreja Mičuneka v spolupráci so Slovenským zväzom tanečného športu na vozičku zorganizovali 4. 11. v Moysovej sieni v Bratislave jedinečnú integrovanú tanečnú súťaž **WORLD HUMAN INTEGRA CHAMPIONSHIP 2017**.

Záštitu nad podujatím prevzal prezident Slovenskej republiky Andrej Kiska, ktorý vo svojom prihovore ocenil, že takáto spoločenská udalosť... v sebe spája dve dôležité veci: podporuje a rozvíja talent a spoluprácu v komunite. Talent, ktorý dokáže aj vďaka tanečným partnerom, trénerom a členom klubu rozvíjať, prináša radosť a športový zážitok všetkým. Odhodlanie a sila postaviť sa svojmu hendikepu čelom, ba dokonca prepracovať sa až na majstrovskú súťažnú úroveň sú pre mňa obrovským zdrojom inšpirácie... Z prihovoru prezidenta TK Danube: *Slovensko je svojou rozlohou i počtom obyvateľov nevelká krajina, ale o to radšej konštatujem, že sme sa stali práve vďaka podpore Slovákov, občanov Slovenska, ako i štátu a samosprávny lídrom v integrovanom spoločenskom tanci. Práve integrovaným spoločenským tancom, našim mnohoročným úsilím, ľudským prístupom a profesionalitou sa nám podarilo zmeniť životy mnohým ľuďom so zdravotným postihnutím aj ich zdravým partnerom.*

Súťažilo sa v kombinovaných tancoch na vozíku, duo vozíčkoch, v integrovaných tancoch nevidiacich, súťažili páry bez postihnutia, profesionáli aj amatéri. Program obohatili integrované páry s ľuďmi s mentálnym postihnutím. Porotcovia boli z 12 krajín z celého sveta. Gratulujeme k úžasnej akcii a už sa

tešíme na ďalšie umelecké zážitky. Viac informácií o organizátorovi nájdete na: <https://www.tkdanube.sk/>

Ako môžeme dosiahnuť, aby proces sociálnych zmien dostal zelenú?

Pod týmto názvom sa konala 20. 10. 2017 v Bratislave dialógová konferencia, ktorej organizátorom bola Rada pre poradenstvo v sociálnej práci. Odborníci zo Slovenska, Česka, Spojeného kráľovstva a Nórska v štyroch paneloch diskutovali na dôležité témy, ktorými boli deinštitucionalizácia, vzdelávanie, kvalita v sociálnych službách najmä z pohľadu ľudských práv a život v komunite. Organizátori budú mať výstupy spracované v časopise *Integrácia* č. 2. Viac informácií o organizátorovi nájdete na <http://www.rpsk.sk/joomla/>

OPEN GOVERNMENT WEEK

Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti zorganizoval v týždni od 6. do 10. 11. cyklus workshopov s názvom OPEN GOVERNMENT WEEK, venovaný implementácii Akčného plánu Iniciatívy pre otvorené vládnutie na roky 2017 – 2019. V rámci cyklu predstavil úrad stav plnenia záväzkov akčného plánu, diskutovalo sa a hľadali sa spoločné prospešné riešenia pre všetkých v témach otvorené vzdelávacie zdroje,

participácia, otvorená legislatíva, otvorené dáta a v téme nástrojov boja proti korupcii. Za ZPMP v SR v programe vystúpili Mgr. Zuzana Kolláriková a Mgr. Marián Horanič. Téma ich workshopu znela **Participovať v koži zdravotne znevýhodnených. Aké bariéry im nevedomky kladieme?** V rámci nej hovorili predovšetkým o ľahko zrozumiteľnom jazyku, ktorý je kľúčom k tomu, aby sa ľudia s mentálnym postihnutím vedeli lepšie dostať k informáciám.

Viac informácií o organizátorovi nájdete na <https://www.minv.sk/?ros>

Memorandum o spolupráci

Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti, Úrad Bratislavského samosprávneho kraja a Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v Slovenskej republike podpísali memorandum o spolupráci pri príprave, realizácii a vyhodnotení národného projektu Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti „Podpora partnerstva a dialógu medzi verejnou správou, občanmi a mimovládny- mi neziskovými organizáciami na národnej, regionálnej a lokálnej úrovni v oblasti participatívnej tvorby verejných politík“. Pilotný projekt s názvom **Poskytovanie sociálnej pomoci ľuďom s mentálnym postihnutím a ich rodinám**, ktorý vznikol v spolupráci uvedených subjektov, bol do pilotnej schémy národného projektu USV ROS vybraný na základe vyhodnotenia verejnej Výzvy na predkladanie projektových zámerov na výber pilotných projektov tvorby verejných politík. Národný projekt, ktorého bude pilot súčasťou, je financovaný prostredníctvom štrukturálnych fondov a Operačného programu Efektívna verejná správa. Ambíciou projektu je vytvoriť nástroj na presadzovanie politik v oblasti sociálnych služieb na konkrétnu cieľovú skupinu – ľudí s mentálnym postihnutím a ich rodiny na území Bratislavského samosprávneho kraja.

Práca s rodinou prirodzenom prostredí

Bratislavský samosprávny kraj zorganizoval 17. 10. v poradí už 34. vzdelávací seminár, na ktorom boli prezentované témy, ako budovať dôveru s rodinou, prečo a ako zahrnúť do práce s rodinou každého jej člena, ako zadefinovať rolu pracovníka a ako ju môže vnímať rodina a ako pracovať s vlastnými očakávaniami a predsudkami. Za ZPMP v SR sa zúčastnila Mgr. Katarína Lasabová.

Projekt RESPID končí

Medzinárodný projekt RESPID, podporený z programu Erasmus+, končí. Počas posledných 14 mesiacov sa pravidelne stretávali organizácie zo Slovenska (ZPMP v SR), Českej republiky (Rytmus), Poľska (PSONI) a Talianska (Il Cerchio), aby hľadali účinné metódy na posilnenie samostatnosti ľudí s mentálnym postihnutím. Posledné stretnutie sa konalo v Bratislave a nieslo tému Voľný čas. Predmetom však nebol len výpočet aktivít, ktoré ľudia s mentálnym postihnutím môžu vo svojom voľnom čase vykonávať. Rozprávali sme sa aj o tom, ako si ľudia s mentálnym postihnutím môžu manažovať svoj voľný čas a ako ich v tomto plánovaní môžeme podporiť. Odznalo niekoľko zaujímavých prezentácií, kde medzi najinšpiratívnejšie myšlienky patrila idea, že nie vždy je

potrebné vytvárať špecifické kurzy pre túto cieľovú skupinu, to, kam smerujeme je inklúzia. Inšpiratívna bola aj vsuvka talianskych partnerov, ktorí vo svojom regióne vytvorili zoznam športových klubov pripravených pracovať (aj) s ľuďmi s mentálnym postihnutím. Poľská prezentácia zase prezradila, že si sebaobhajcovia sami plánujú výlety a aktivity, majú na to vyhradený svoj deň v týždni a nik im do toho nezasaahuje, sú plne zodpovední za realizáciu, čo niekedy zahŕňa napríklad rezerváciu podniku, nákup vstupeniek a pod. Zahraničných partnerov veľmi zaujala téma osobnej asistencie, kde sme sa im snažili vysvetliť, ako táto sociálna služba u nás na Slovensku funguje. V súčasnosti všetci pracujeme na vytvorení výstupných materiálov, ktoré už čoskoro nájdete na stránke www.respid.eu.

Vďaka za konferenciu

Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v Komárne chce vyjadriť svoju úprimnú vďaku RC ZPMP v SR za prípravu a realizáciu konferencie o kultúrnych aktivitách ľudí s mentálnym postihnutím. V jednotlivých blokoch konferencie sme sa zúčastnili na mnohých odborných prednáškach, ktoré sú pre nás inšpiratívne a hlavne dodávajú silu pokračovať v práci v prospech ľudí s mentálnym postihnutím. Veľkým prínosom pre nás bola osobná účasť JUDr. Stavrovskej, komisárky pre osoby so zdravotným postihnutím. Oboznámila nás o pôsobnosti a kompetenciách komisárky. Radosť bola zúčastniť sa na Trhovisku možností. Získali sme nové podnety, ale hlavne odvalu nezastať a ponúkať našim mladým priateľom, nové a hlavne zaujímavé aktivity. Je toho ešte veľa, čo by sme o konferencii chceli povedať. Prezentácia, osobné zážitky, to všetko nás obohatilo a povzbudilo do ďalších činností.

ZPMP Komárno

Ďakujeme

Opäť sme o rok starší, o množstvo zážitkov a skúseností bohatší. S mnohými zaujímavými aktivitami sme vás oboznamovali na stránkach časopisu. Naše združenie (ZPMP v SR) zrealizovalo v roku 2017 veľa projektov a činností, mnohé tradičné, ktoré pozná veľa ľudí, ale aj úplne nové, ako boli založenie Rehabilitačného strediska BIVIO, vzdelávacie kurzy o ľudských právach, či konferencia zameraná na kultúrne aktivity.

Veľké poďakovanie patrí šiestim zamestnancom Republikovej centrály, ktorí vysoko profesionálne vykonávali pracovné úlohy. Sú činnosti, pri ktorých potrebujeme väčšie množstvo ľudí, dobrovoľníkov i brigádnikov, ako sú pobyty, výtvarný salón, tvorba obsahov časopisov, redakčná rada, DKZ a podobne. Do nich sa zapájajú profesionáli, odborníci, rodičia, sebaobhajcovia, študenti, ľudia so záujmom o zmysluplné aktivity a mnohé organizácie, firmy. Ďakujeme za spoluprácu v roku 2017 členským organizáciám ZPMP v SR.

Veľká vďaka všetkým, za finančnú, materiálnu a ľudskú pomoc. ĎAKUJEME vám a dúfame, že budeme mať vašu priazeň aj v ďalšom roku:

Jednotlivci:

Barták Michal, Beniaková Lenka, Blažeková Dagmar, Chmelová Zuzana, Cséfalvay Agnes, Csontosová Mária, Čajagiová Jana, Demek Peter, Drahovský Richard, Ďurica Jozef, Fabian Dušan, Gajanová Dagmara, Gajan Dávid, Garajová Jarjabková Patrícia, Graňo František, Grossová Lucia, Haizer Lukáš, Halušková Magdaléna, Hampl Ivan, Herdová Michaela, Hlavatý Andrej, Hlavenková Iveta, Homolová Zuzana, Hrubá Eva, Jajcay Roman, Jakubcová Martina, Jarolíňová Martina, Kiššová Petra, Kleštincová Barbora, Kopalová Elena, Košťová Marta, Kovacs Martin, Krajčovič Ladislav, Kravčík Ivan, Kráľová Nikola, Krihová Darina, Kudlík Marián, Kuzmová Katarína, Labát Tomáš, Langová Jana, Magová Martina, Macháľková Barbora, Matiaško Maroš, Matúšová Žaneta, Medlová Katarína, Melich Ján, Mišo Miroslav, Mišo Miroslav Jr., Naništová Nikola, Neslušanová Katarína, Nevedel Jozef, Nováková Stefi, Opalová Monika, Oravec Juraj, Papánková Magda, Pleceník Cecil, Procházka Ján, Procházková Jozefína, Protušová Kristína, Ráchelová Terézia, Remžíková Lucia, Rendoš Miroslav, Rendošová Anna, Slováková Petra, Smaženka Vladimír, Soldanová Katarína, Stavrovská Zuzana,

Štefinová Andrea, Števková Eva, Štiberová Natália, Tomaško Mária, Ujpál Martin, Veselý Vladimír, Vyberalová Ľubica, Záhorcová Viera, Židek Jaroslav, Žitňanská Jana.

Donori, partneri, firmy:

4SPORTS media, s. r. o., A. B. I. E. S., s. r. o., Agentúra podporovaného zamestnávania Bratislava, ArtEst – Polyestetické vzdelávanie znevýhodnenej mládeže, Aupark – Unibail-RodamcoGroup, Avantago, spol. s r. o., Avon Cosmetics, s. r. o., Benstav, s. r. o., Bilanc Audit Slovakia, s. r. o., Bramac – strešné systémy, spol. s r. o., Bratislavský samosprávny kraj, Campana Batucada, Centrum pre filantropiu, n. o., CobraSound – Martin Čema, Dakujeme.sk, Dobrovoľný hasičský zbor Bratislava, Exo Technologies, s. r. o., Igor Holka – umelecká agentúra Unisono, Inclusion Europe, Inclusion International, KL Team, s. r. o., L. K. Permanent, spol. s r. o., Le Cheque Dejeuner, s. r. o., Ludialudom.sk, Magistrát hlavného mesta SR Bratislavy, Mestská časť Bratislava-Staré mesto, McDonald's, Mestská časť Bratislava-Petržalka, Mgr. Art. Boris Németh, Michal Mikoczi BOZP-PO PROFESIONAL TEAM, Ministerstvo kultúry SR, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ministerstvo spravodlivosti SR, Nadácia ESET, Nadácia Granvia, Nadácia Orange, Nadácia TA3, Nadácia Veolia, Nadácie Velux, NajLS, Národná rada občanov so zdravotným postihnutím v SR, OC LAUGARICIO Trenčín, Organizácia muskulárnych dystrofií, OZ Socioforum, OZ Slovakia, s. r. o., Perex, a. s., Polygrafické centrum, s. r. o., Premac, s. r. o., Prima, n. o., PSONI – PolskieStowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną, Rada pre poradenstvo v sociálnej práci, Redigovanie, s. r. o., RYTMIKA Production, s. r. o. – Lažno Cubano, Rytmus – od klienta k občanovi, o. p. s., Saleziáni dona Bosca na Slovensku, SHŠO, SPMP ČR, Spoločnosť Downovho syndrómu, SPP, Tanečný klub Danube, TDI – Kompletting, s. r. o., Thomas Puskailer, Trenčianske osvetové stredisko, Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska, Úrad komisára pre osoby so zdravotným postihnutím, Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, Úrad splnomocnenca pre rozvoj občianskej spoločnosti, Vstúpte, n. o., Všeobecná zdravotná poisťovňa, Výbor pre osoby so zdravotným postihnutím, Websupport, s. r. o.

Médiá:

Bratislavský kuriér, citylife.sk, changenet.sk, darujme.sk, kamdomesta.sk, ludialudom.sk, Petržalské noviny, Pravda, Pravda.sk, Rozhlas a televízia Slovenska, sdetmi.sk, SITA, TASR, slovenskypacient.sk, TA3, teraz.sk, TV Bratislava, wherevent.com